БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 273 (10334) | 1963 оной ноябриин 20, среда | Сэн 2 мүнгэн

YНЭН ЗYРХЭНЭЙ БАЯСХАЛАН

Агууехэ Октябриин социалис революциин 46 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Советскэ Союзай ажалшадhаа, партийна, ниитын организацинуудhаа, хариин коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудhаа, ниитын ажал ябуулагшад, организацинуудhаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хани ёhоной амаршалгануудые хүргэhэн олон тоото телеграмманууд, бэшэгүүдые абаhан байна.

Коммунизм байгуулха хэрэгтээ, эб найрамдал болон арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхын түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдээ совет арадай, Советскэ Союзай Коммунис партиин, правительствын саашадаа амжалта туйлахыень хүсэhэн hайн hайхан хүсэл эдэ телеграмма, бэшэгүүд соо юрөөгдэнхэй.

Хани ёhоной халуун амаршалга хүргэhэнэйнь, hайн hайханиие хүсэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет совет бүхы организацинууд болон ажалшадта, аха дүү партинуудта, хилын саанахи ниитын ажал ябуулагшад болон организацинуудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ. СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ. СССР-эй МИНИСТРНYYДЭЙ СОВЕТ.

...рга боломжоёо алдахагүй

...гдахаяа байгаа ажахын жэлэй ...э хараад үзэхэдэ, Баргажанай ...риин управлениин ажахы... мяха гүрэндөө худалдалгаар ...гдэлдэ ороод байhан үетэй. ...рын үнгэрбэшье, жэлэйнгээ ...түс управлени арайхан 67,6 ...т дүүргэнхэй. Тиихэдэ бүри... ...уу дүүргэлтэтэй ажахынууд ...ии. Тэдэнэй нэгэн — Лени... ...рэмжэтэ колхоз болоно. Тус ...4000 центнер мяха гүрэндэ ...аха түсэбтэй аад, тэрэнээ ...57,2 процент болгоод байна

...гээгдэлэй ушар шалтагааниинь ...Жэшээнь, Харганаа нютагта ...фермэ оршодог. Тэрэниие ...ист нүхэр Сандаков Н. Б. ...ажа байдаг. Тэрэ фермэ 406 ...р гахайн мяха худалдаха ...аад, 225 центнер тушаагаа. ...түгэсэтэр үшөө 300 гахай ...аар хараална. Толгой бү... ...шэгнүүр 50—60 килограмм... ...эшэ татахагүй хэбэртэй. Тии... ...бэшье, түсэбөө дүүргэжэ ...р.

...абаха түсэбшье мүн лэ хара... ...ада гэмгүй шэнги. Энэ фер... ...769 поршоонхо абаха уялга... ...үнөө 716 поршоонхо абтан... ...үшөө 100-гаад поршоон... ...элэй дүүрэтэр абахаар ... Зүгөөр эхэ гахай бүриhөө ...шоонхо абаха гэhэн хараатай ...нөө дээрэ тэрэнэйнгээ ха... ...ь лэ абаад байhан ушар гай... ...р. Бүри олон түл абаха арга ...ии байгаа. Гэбэшье гахайгаа ...оруулха хэрэгые хайша хэ... ...эрхилээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, ...5 азарга гахайтай. Тэдэнь ...уд соогоо hула ябадаг, ту... ...нууд. Энээнhээ боложо эхэ ...үдынь олоороо hубайрна.

...үедэ энэ фермэ 96 эхэ га... ...Шахагдажа байhан 400 га... ...жэ гахай мүн эндэ бии. Байрэ... ...ыньшье hайн, тэжээлээршье ...гүй. Гансал харууhан мууда... ...эниие тушаагдаhан гахайн ...р гэршэлжэ үгэнэ гээшэ ааб ...үдхэ бүхэндэ шахамал га... ...ынь 400 граммаар нэмэжэ ...hотой аад, харин дунда зэр... ...00—300 граммда арай ша... ...рэнэ. Яhала үни удаан тэ... ...ье, жэжэхэн, туранхай гахай... ...гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда ...н байха.

...уhанай мууе үшөө нэгэ иимэ ...гэршэлнэ. Үнгэрhэн үедэ тус ...хин аяар 226 гахайгаа ...рхёо. Энээндэ ветеринарна ...рилэгшэдшье ехэ гэмтэй. ...эзалуулхагүйн тула оролдол... ...аха байгаа ха юм. Харин ...юумэн болоогүй.

...ээ энэ фермын хүдэлмэриие ...эмхидхэн, гахайшадые ...оорондонь мүрысүүлжэ бай... ...дэлгөө hаа, иимэ хангалта... ...алда орохогүй, харин ам... ...туйлаха байгаа бшуу. Жэ... ...эрхим гахайшад Цыпилма ...18 гахайhаа 146 поршоон... ...гат Максарова 24 гахайhаа ...ршоонхо абажа түлжүүлээ.

Эдэнэй hайн дүй дүршэл бусад гахайшадай хэрэг боложо шадаагүй.

—Хяагтаархинай хандалга газетэдэ хараа hэм даа. Теэд тэрээн тушаа гахайшадтаа ойлгуулжа үгөөгүй, хөөрэлдөөшьегүйбди,—гэжэ фермые даагша нүхэр Сандаков мэдэрнэ.

Энэшье баримта хадаа тус колхозой гахайшад шэнэ юумэндэ, түрүү дүй дүршэлдэ hураха, өөhэдынгөө ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодоггүй байhаниинь мүн лэ элирүүлжэ үгэнэ гээшэ.

Мяха ехээр абалгада залуу малые түргөөр түлжүүлгэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тус колхоздо үхэр шахан таргалуулгын хоёр гүүртэ эмхидхэгдэнхэй. Мал түлжүүлхэдээ, таргалуулхадаа шадамар болоhон малшан нүхэр Батуева шэнгеэр хүдэлдэг бэрхэшүүл эндэ үсөөн. Тэрэнэй дүй дүршэлые хэрэглэхэ гэжэ оролдодоггүй байhаниинь гэмшэлтэй.

—Мал үсхэбэрилхэ түсэб дүүргэхэбди даа,—гэжэ колхозой главна зоотехник нүхэр Будаев хөөрэнэ.

Энэнь тон hайн хэрэг. Малаа гарзалуулангүй, түл олоор абаад байхада яhалашье урагшатай хэрэг. Зүгөөр малаа түргөөр түлжүүлжэ, шахан таргалуулха гээшэ бүришье шухала зүйл. Гэн гэтэр энэ хэрэг тус колхоздо муугаар эмхидхэгдэнхэй, дутуу дунданууд нилээд олон.

Зунай сагта малаа муугаар бэлшээhэн байна. Илангаяа тушаагдаха үхэрые орой болотор хуhамаг хорёо соонь хаажа байдаг, Үдэшэ эртэ хуряажархидаг, hүниндөө адуулдаггүй ушар али олон үзэгдөө. Энээнhээл боложо гүрэндэ тушааhан үхэрынь 240 килограммhаа дээшэ татаагүй, тиихэдэ буруу, хашарагууд миил 150—200 килограмм болоhон байха. Олонхи үхэрынь туранхай байшоо.

Үбэлэй хүйтэн сагай эхин орожо ерэбэ. Теэд хэр зэргээр малай үбэлжэлгэ эхилбэ гээшэб? Бирагүй даа. Галтай гэжэ газарта 150 буруу үбэлжэжэ байна. Теэд эндэхи малшад буруунуудтаа ямар хэмжээтэйгээр тэжээл үгэхэ байhанаа мэдэнэгүй. Хуушан далайнь хананууд шабагдаагүй, оройнь хушалта ялархай татажа байдаг. Шахагдахаар илгагдаhан үхэрнүүд мүнөө болотороо бэлшээридэ ябаhаар. Шэгнүүрээ нэмээмээр, таргалмаар тэжээл эдинэгүй.

Үбэлэй үедэ малай шэгнүүр нэмэдэггүй гэhэн шалтаг бариматалаад, малшадай ажалай түлөөhэн шэгнүүрэй нэмэлгын хэмжээгээр бэшэ, харин тоо толгойгоорнь түлэгдэнэ. Тиимэhээ үхэр харууhалагшад малайнгаа шадал hайжаруулха, таргалуулхые оролдоногүй. Энэнь тон таарамжагүй зүйл болоно.

Хонин ажал дээрэшье баhал дутагдалнууд бии. Хонид даб дээрэ тариянай узуур дээгүүр адуулагдажа байна. Гэбэшье адуулган hали боли болошонхой. Бригадирнууд хонишодойнгоо ажал ажагланагүй. Нүхэ-Нуур гэжэ нютагта хоёр отара хонид байрлана. Эдэ отарануудые бэрхэшье хонишод харюулдаг. Нёдондо эндэ нэгэ отара үбэлжэhэн байгаа. Харин мүнөө байрагүй газарта үшөө нэгэ отара асараад, байрыень hаянай барижа эхилээ. Тиихэдэ дүтэ тойрон уhан байхагүй. Нэгэ автоцистерноор уhа зөөжэ, 1500 хонидые уhална.

—Заримдаа хониднай 7 сүүдхээр ундалангүй ябаха ушар тохёолдодог юм,—гэжэ хонишон нүхэр Бубеев манда хэлэбэ.

Иимэ байдалые бригадир нүхэр Раднаев харажал, мэдэжэл байдаг. Теэд юундэ хэмжээ абанагүй гээшэб? Ниитынгээ малда иимэр хандадаг байхада, ямар hайн үрэ дүн туйлагдахаб даа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 37 мянган центнер үбhэтэй, 32,2 мянган центнер силостэй, мүн 10 гара мянган центнер hолоомо суглуулланхай. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Гэбэшье. Яhала бардам хүрэмөөр тэжээлтэй гээшэ. Зүгөөр эндэхин хүйтэнэй орожо ерэhые мэдэжэ байгаад, дан ехээр тэжээлээ хаhана. Үнгэрхэдөө энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд бүри ноябриин 15 болотор тэжээлэй баланс зохёогоогүй байшоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид урда үбэлжэлгэдэ ушарhан алдуунуудаа дабтажа эхилээ. Нёдондо үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэhэнhөө боложо байгша оной арба hара соо 94 үхэр, 4011 хони, 226 гахай гарзалуулаа ха юм. Энээн тухайдаа колхозой правлени, партком hайса бодомжолжо үзэхэ уялгатай. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрhөө үзэгдэhэн дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээ абаха бэзэ гээд найдая.

Хэрбээ бүри энэ үеhөө шангаар тэмсээгүй хадаа, хойто жэлдэ мяха абалга, худалдалгаар баhал гүнзэгы таhалдалда орожо болохо байhанаа мэдэрхэ зэргэтэй.

Г. Шелковников,
«Баргажанай Үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ИРАНДА АЙЛШАЛЖА БАЙhАН ТУХАЙ

ТЕГЕРАН, ноябриин 18. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев Иранай шах Мохаммед Реза Пехлевиин хүндэлэлдэ Полистан гэжэ ордон соо үдэшын сайлалга хэбэ. Энэ сайлалга дээрэ Иранай премьер-министр Асадолла Алям, Иранай министрнүүдэй кабинедэй гэшүүд, гүрэнэй дээдэ тушаалтад, Иранай армиин генералнууд байлсаба. Совет зүгhөө Л. И. Брежневтэй суг ябалсаhан Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Кахаров, СССР-эй Культурын министрэй нэгэдэхи орлогшо А. Н. Кузнецов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Г. Лапин, Советскэ Союзhаа Иранда байдаг элшэн сайд Г. Т. Зайцев сайлалга дээрэ байлсаба.

Сайлалгын үедэ Л. И. Брежнев, Махоммед Реза Пехлеви гэгшэд үгэ хэлээ.

Энэ сайлалга хани ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

ТЕГЕРАН, ноябриин 18. (ТАСС). Энэ үглөөгүүр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев болон тэрээнтэй суг ябалсаhан хүнүүд Иранай мэдээжэ врач ба химик Разиин нэрэмжэтэ вакцина болон сывороткын гүрэнэй институтда айлшаар ошоhон байна. Энэ институт Тегеранhаа хажуу тээшээ 48 модоной газарта оршодог юм.

Институтда орожо ерэхэдэнь Л. И. Брежнев болон тэрэниие удэшэжэ ябаhан хүнүүдые институдай директор Фарахи, институдай профессорнууд болон студентнүүд угтаhан байна. Фарахи институдайнгаа ажал ябуулга тухай совет айлшадта хөөрэжэ үгөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ харюугай үгэ хэлэхэдээ, өөрыень, мүн суг ябалсаhан хүнүүдые хани халуунаар угтаhанайнь түлөө Фарахи болон институдай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэhэн байна.

Л. И. Брежнев институдай хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ гараа табиба.

hүүлээрнь СССР-hээ ерэhэн айлшад Тегеранhаа холо бэшэ газарта оршодог Кереджскэ хаалта болон гидроэлектростанциие ошожо хараhан байна.

Л. И. Брежнев электростанциин захиргаанай түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө.

Үдын хойно совет айлшад Тегеранай түүхын музейдэ орожон байна. Тэдэнэр Иранай Үни урда сагай соёл культурын түүхэ тухай домоглон хөөрэжэ үгэдэг музейн шухаг экспонадуудые ехээр hонирхон хараа.

Мүнөөдэр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын hамган В. П. Брежнева Теграндa оршодог Ашраф Пехлевиин нэрэмжэтэ медицинскэ сестрануудай hургуулида, мүн Фарах Пехлевиин нэрэмжэтэ ремесленнэ училищида айлшаар ошоhон байна.

Сошордомо дохёо

Үрэhэнэй тарян үригдэнэ

Мал таргалуулха ажалтай Сутайн совхозой тоог дээрэ үрэhэнэй тарян обоо хүбөө хэбтэжэ байhаар. Үрэhэниинь сэбэрлэгдээгүй, нэгэшье центнер амбаарта ороодүй.

Совхозой директор нүхэр Щукин эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, ямаршье хэмжээ абанагүй. Харин тэрэ өөрөө сэбэр hайхан шэниисэ иишэ тиишэнь үгэдэг байна. hаяхан худаг малтаhан городой хүнүүдтэ 6—7 мэшээг шэниисэ үгэжэрхёо. Үрэhэнэй тарян үрижэ байhан ондоошье баримтанууд бии. Иигэжэ зоргоороо бологшодто хэмжээ абаха саг ерээ.

Э. Очиржапов.
Мухар-Шэбэр.

Чехословацко-советскэ хани барисаанай hара

...ОВЕТСКЭ СОЮЗТАЙ ХОДОДОО ХАМТА ЯБАХАБДИ

...үдэрнүүдтэ Чехословаки... ...ршательстви» (хани бари... ...гэhэн үгэ эдэ үдэрнүүдтэ ...лэ ехээр дурдагдана. Иимэ ...фабрика, заводуудай бай... ...удай ханада, байрын гэр... ...нюур талада хаража бо... ...байна. Барилгануудта, томо ...укцинуудые үргэжэ бай... ...рануудта, Прага, Братисла... ...но болон Остравын магази... ...витринэнүүдтэ, трамвайн ...удай сонхонуудта энэ үгэ ...харагдана.

...үгэhөө гадна, «Советскэ ...ай хододоо хамта ябаха... ...гэhэн бүгэдэ арадай лозун... ...анагүй харагдана. Чехосло... ...советскэ хани барисаанай ...та hарын үдэрнүүдтэ энэ ...илангаяа хүндэтэйгөөр ...даг байха юм. Тус hара ...н 7-до эхилээ, декаб... ...12-то—Хани барисаан, ха... ...туhалалсалга, дайнай хойто ...уеын харилсаа холбоон ту... ...ветскэ Союзай болон Чехо... ...ин хоорондо договорой ба... ...hан үдэр дүүрэхэ байна. ...барисаанай hара хадаа ...вакидахи коммунис бай... ...ада туйлагдаhан амжал... ...харалгa болоно гээд че... ...цко-советскэ хани бари... ...союзай генеральна секре... ...Немец ТАСС-ай коррес... ...эй хөөрэлдэхэдөө хэлээ. ...Октябриин 46 жэлэй ойн ...договорой 20 жэлэй ойн ...да зорюулан, промыш... ...редприятинуудай хүдэл... ...й, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй абаhан уялганууд Чехословакиин социалис экономикын саашанхи хүгжэлтэдэ, Чехословакиин компартиин XII съездын табиhан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ туhалха байна.

hара хадаа гадаадын политическэ ехэ удха шанартай. Тус hара чехословацко-советскэ хани харилсаанай тон гүнзэгы, бата бэхи байhаниие харуулна, уласхоорондын политикын бүхы гол шухала зорилгонуудаар ЧССР-эй болон СССР-эй, чехословак болон совет арадуудай нэгэн адли hанал бодолтой байhые гэршэлэн харуулна гээд Ян Немец онсолон тэмдэглээ.

Хани барисаанай мүнөөнэй hара Чехословакида 13 дахин үнгэргэгдэжэ байна. Энээниие үнгэргэлгэдэ чехүүд болон словагуудай Национальна фронтдо нэгэдэhэн бүхы ниитын организацинууд, бүхы арад Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр хабаададаг юм. 2,5 миллион гэшүүнтэй чехословацко-советскэ хани барисаанай союз энэ талаар шухала үүргэ дүүргэдэг.

hарын программа үргэн ехэ, олон янзын юм. Эб найрамдалай болон хани барисаанай эстафетэ ноябриин 7-до эхилhэн байгаа. Тэрэ ороной бүхы район соогуур гараад, ноябриин 30-да хилэ дээрэ Москваhаа гараhан эстафетэтэй уулзаха юм. Арбан долоо дахин үнгэргэгдэжэ байhан эстафетэдэ хабаадагшад чехословак арадай амаршалгые Советскэ Союзай арадуудта дамжуулха байна. Чехословакиин газар дээрэ эстафетэдэ миллион шахуу спортсмен хабаадана. Эстафетэ хадаа ороной хойто болон урда талануудаар хоёр шэглэлтэйгээр үнгэрхэ юм. Республикын бүхы hуурин газарнуудhаа районно эстафетэнүүд тэдэнтэй ниилэхэ. Тэдэнэр Чехословакиин тус тус районуудай хүн зоной хамтын амаршалгые Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Эрхүүгэй болон СССР-эй бусад городуудай ажалшадта дамжуулха.

Советскэ амгалан ёhоной политика тухай, КПСС-эй дүй дүршэлэй уласхоорондын удха шанар тухай, чехословацко-советскэ договорой удха шанар тухай, Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведтэ хабаададаг социалис оронуудай экономикые хүгжөөхэ зорилгонууд тухай, коммунис ажалай бригадануудай дүй дүршэл тухай хэдэ мянган лекци болон хөөрэлдөөн үнгэргэгдэхэ гэжэ энэ hарын программаар хараалагданхай. Хани барисаанай үдэшэнүүд, олон тоото выставкэнүүд, Советскэ фильмнүүдые, Торндайгуудай зохёоhон «Ородой шэди» гэжэ ехэ картина харуулалга hарын шухала хубинь болохо байна. Тус фильм Чехословакиин олонхи кинотеатрнуудта харуулагдаха байна.

Советско-чехословацка хани барисаанай бүлгэмэй делегацитай, бусад делегацинуудай гэшүүдтэй, туристнуудай бүлэгүүдтэй, совет артистнуудтай манай ажалшадай уулзалга угаа ехэ удха шанартай гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Ян Немец мэдүүлээ. Ленинградай миниатюрна театр Аркадий Райкинай хүтэлбэреэр hарын үдэрнүүдтэ орон соогуур гастроль хэхэ, мүн бусадшье совет артистнууд концертнүүдые харуулха юм.

Чехословацко-советскэ хани барисаанай союзай хоёр хахад миллион гэшүүдэй зүгhөө Ян Немец хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ Советскэ Союзай арадта халуун амаршалга дамжуулаа. Тэрэ иигэжэ хэлээ: «Советскэ Союзтай хани барисаатай, харилсаа холбоотой байха гээшэ Социалис Чехословакиие хүгжөөхэ шиидхэхы нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Агууехэ Октябриин социалис революциин дүй дүршэлhөө, СССР-тэ социализм болон коммунизм байгуулгын дүй дүршэлhөө hургаал абаха гээшэ тон зүб гэжэ манай арад үнэншэн этигэдэг болоо. Манай хани харилсаан аха дүүгэй харилсаан болонхой, мүнөө энэ аха дүүгэй харилсааe hуларуулжа шадаха ямаршье хүсэн байхагүй. Бидэнэр, чехүүд болон словагууд, совет арадтай аха дүүгэй хани барисаатайгаар найдамтайгаар урагшаа дабшахабди. Юуб гэхэдэ, энэ хани барисаан манай амжалта туйлаха, коммунизмын замаар дабшаха найдабари боложо үгэнэ».

Илья Масленников,
ТАСС-ай корреспондент.
Прага.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

Социалис мүрысөөнэй ашаар

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ оролсоhон коллективүүд үйлэдбэридөө, ажабайдалдаа амжалта туйлан, болбосорол түгэс предприятинууд болохые оролдоно. Энээниие манай локомотив-вагон заhабарилгын заводой жэшээ дээрэhээ харахаар. Вагонно-мөөрнүүдэй цехэйхид хэдэн жэлэй үеэр энэ мүрысөөндэ оролсожо, үйлэдбэриингөө эмхидхэл hайжаруулха талаар ехэ юумэ хээ.

Тус цехэйхид экономическа талаараа hайн үрэ дүн туйлаха зорилго табяад, тэрэнээ амжалтатайгаар шиидхэжэ байна. Урдань гээгдэжэ, гарзатайгаар ажалладаг байhан цехые богони болзор соо ашаг олзо оруулдаг предприяти болгоhон ушар энээниие гэршэлнэ. Эндэхи хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө уялга, зорилго мэдэржэ, хамтын хэрэгэй түлөө hанаагаа зобожо, үйлэдбэриингөө культура дээшэлүүлхые оролдодог болонхой.

Жэшээлхэдэ, мастер Иван Карповай даадаг участок эмхитэй ажалаараа үнинэй суурхана. Коммунис ажалай цехэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоhоной hүүлээр энэ участогайхид нэгэ жэлэй туршада ажалаа hайжаруулжа шадаа, түрүүшүүлэй тоодо оролсоо. Бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэниинь бултанайнгаа түлөө гэhэн ёhо гурим баримталан ажаллана, амжалта туйлана.

Тэдэнэр хайшан гэжэ илалта туйлааб? Цехтэ коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгохын түлөө мүрысэжэ эхилхэдээ, шэнэ уялга абаhан, жэлэй түсэбhөө гадуур 10.000 түхэригэй алмалта хэхэ, 3 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхөөр уралан нарижуулгын 8 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэлэй hургуулида hуралсаха гэжэ шиидэhэн байба.

Энэ уялга цехэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, баталан абтаhан юм. Тиихэдээ хүн бүхэн токарна станок hайнаар шудалжа, бүхы операци хэжэ hураха гээд хэлсэгдээ. Иигэжэ хүдэлмэришэд гурба hара соо анхарал оролдолго гаргажа, хэдэн мэргэжэл амжалтатайгаар шудалhанайнгаа hүүлээр нүхэдэйнгөө хэдэг ажалые ямаршье hаадгүйгөөр дүүргэдэг, түсэбөө үлүүлдэг болоhон. Тиихэдээ хүдэлмэриин сагые ашагтайгаар хэрэглэжэ эхилээ, техническэ талыень шудалаа.

Нэгэ иимэ жэшээ харуулая. Токарь В. Черниковэй үбшэлхэдэ, тэрэнэй ажалые нүхэр Муссонов, хүдэлмэришэн Овсянниковай үбдэхэдэ, тэрэнэй орондо нүхэр Розмах ажаллаhан байна. Иигэжэ түсэбөө hара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Участогай хүдэлмэришэн бүхэн уялга абаал хадаа, тэрэнээ заатагүй дүүргэдэг болонхой. Ямар нэгэ хүдэлмэришэнэй үбшэлхэдэ, нүгөөдэ нүхэрынь хоёр станок дээрэ ажалладаг.

16 хүдэлмэришэнтэй тус участок гээгдэлhээ гараад, цех соогоо эгээн түрүүлэн коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэлсэнхэй. Ямар нэгэ асуудалай гарахада, хамтынгаа хүсөөр шиидхэдэг болоо. Оролдосотой hайнаар ажаллахынгаа хажуугаар, цехэй хүдэлмэришэд бултадаа hуралсажа, юрэнхы бэлэдхэлээ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байдаг. Володя Муссонов, Валерий Романенко, хүдэлмэришэд Наумов, Усольцев, Горбушин болон бусад институт, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын hургуулида hуралсана.

Тус участок жэлэй эхинhээ хойшо түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэй 14-дэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдонхой. Нүхэд Степанец, Логушкин, Баташев, Алексеев, комсомолой гэшүүн Юрий Смирнов участок, цех соогоо эгээл түрүүлэн энэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Би өөрөө даабаряа дүүргэхэб, бэшэ юумэ намда хэрэггүй гэжэ бодомжолдог хүн эндэ үгы. Бултадаа нэгэнэйнгээ, нэгэниинь бултанайнгаа түлөө hанаагаа зободог, ажал хэрэгээр, ажабайдалаар саг үргэлжэ hонирходог. Мастер Карпов бүхы участогай хүдэлмэришэн бүхэндэ нүхэр ёhоной хэрэгтэй туhа хүргэдэг, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоhон юм. Тус участогайхид октябриин даабариhаа гадуур 54 деталь бэлдэжэ, мүнөө эршэмтэй шангаар ажаллана.

А. Любименко.

Ажалаараа суурхана

Слесарь-уралан нарижуулагша Михаил Петрович Дуненко гансахан инструментальна цехтээ бэшэ, харин бүхы завод дээрээ эрхим ажалаараа суудa гаранхай юм. hүүлэй найман жэлэй туршада Михаил Петрович гуша гаран уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулжа, хамта дээрээ 15 мянган түхэриг алмаха арга түрэл заводтоо олгоhон байна.

Ажалай алдар соло нүхэр Дуненкэдэ миин ерээгүй. 1934 ондо Михаил Петрович ЛВРЗ-гэй заhабарилгын-механическа цехтэ ажаллажа эхилээ hэн. Түрүүшээр шэнэ мэргэжэлдээ hуралсан, бэрхэ хүдэлмэришэдэй хажууда хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоhон байха. Ажал хэрэгтээ абьяастай, оролдосотой слесариие 1939 ондо заводой инструментальна цехтэ эльгээбэ. Тэрэ сагhаа хойшо нүхэр Дуненко эндээ таhалгаряагүй ажаллаhаар.

Тус цехтэ заводой бусад цехүүдэй захилаар элдэб янзын түхеэрэлгэ, зэр зэмсэг бүтээгдэдэг. Тэдэнииень хайшан гэбэл түргөөр, бага гаргашатайгаар, үни удаан сагта ашаглагдахаар бүтээхэб гэжэ Михаил Петрович хододоо бодожо hанажа ябадаг, олон дахин туршажа үзэдэг. Тиигэhэнэйнгээ hүүлээр тэрэнээ бүтээжэ эхилдэг заншалтай. Байгша оной эхинhээ нүхэр Дуненко электровозой заhабарилгада хэрэглэгдэдэг элдэб хэб, түхеэрэлгэнүүдые хэжэ байна. hаяхан «ТЭ-3» маркын тепловозой вкладышнуудые шудхаха хэб зохёожо, тэрэнь мүнөө ашаглагдажа эхилээ. Энэ хэбынь үнгэтэ металл ехээр алмаха арга олгохо байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Дуненкын хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй коммунис ажалай бригада КПСС-эй ЦК-гай болохоёо байгаа Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаба.

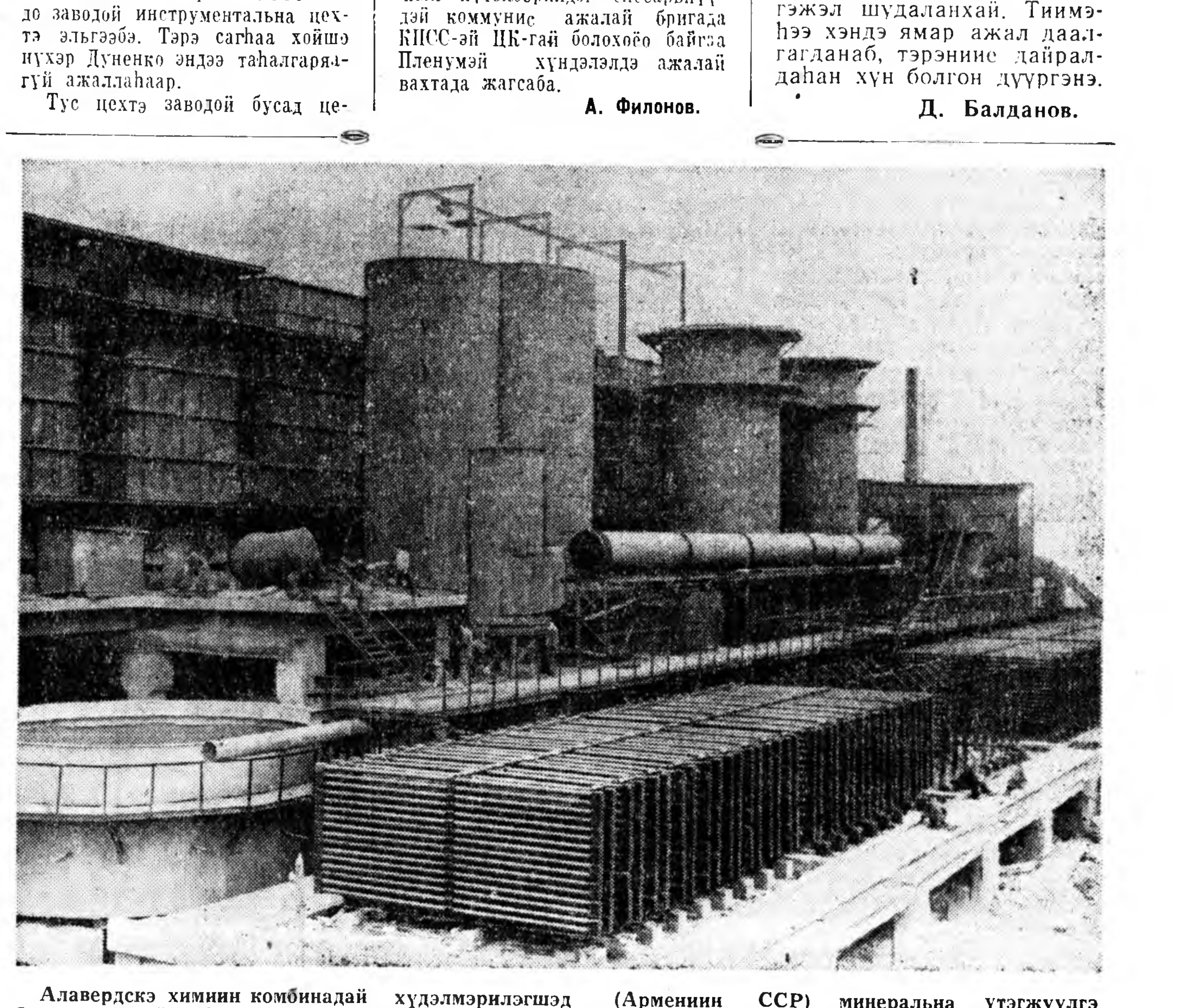
А. Филонов.

Ажалай эршэ улам шангадана

Улаан-Үдын судна заhабарилгын заводой котельщигүүд, монтажнигууд, электригүүд, электро-газнууршадай ажалай оншо улам эршэдэнэ. Тэдэнэй дунда Яков Всеволодович Зайцев, Леонид Иванович Прутов, Еким Антонович Киргизов гэгшэдэй даадаг котельщигүүдэй коммунис ажалай бригада бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна. Эдэ түрүү коллективүүд долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэбэ.

Мүнөө тэдэ бригаданууд уларилай хэды хүйтэрбэшье, ажалайнгаа хурдабшалал заашье hуладханагүй. Харин «бидэ, металлистнуудай, хүдэлмэридэ ямаршье уларил hаад тойбо болохогүй» гэжэ тэдэнэр мэдүүлнэ. Эдэ бригаданууд халаанайнгаа даалгабари хододоо 115—120 процент дүүргэнэ. Юуб гэхэдэ, бригадынь гэшүүн бүхэн 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Тиимэhээ хэндэ ямар ажал даалгагданаб, тэрэниие дайралдаhан хүн болгон дүүргэнэ.

Д. Балданов.

Алавердскэ химиин комбинадай хүдэлмэрилэгшэд (Армениин ССР) минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, химическэ аргаар ургамалнуудые хамгаалха гэhэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэшэгые нэгэн hаналтайгаар hайшаагаа. Комбинадай химигүүд болон барилгашад тус бэшэг соохи шүүмжэлэлые зүбтэ тоолоод, химидэ шухала хэрэгтэй сернэ кислота үйлэдбэрилдэг түхеэрэлгэнүүдые түргэнөөр ашаглалгада оруулха хэмжээнүүдые хараалаа.

Үндэр бүтээсэтэй механизмууд, машинанууд болон материалнууд тус барилгада эльгээгдэнэ. Зураг дээрэ: сернэ кислота үйлэдбэрилдэг цех харуулагдана. ТАСС-ай фотохронико.

Жэгдэ алхамаар дабшаха

(Хориин үйлэдбэриин управлениин партийна конференциһээ)

hаяхаг Хори тосхондо аймагай 2-дохи партийна конференци болобо. Тэрээндэ хабаадаһан 200 шахуу делегадууд совхоз, колхозуудай ажахые эрид түргөөр хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Игнатьев** элидхэл хэһэн байна.

Иимэ асуудалай конференциин үзэмжэдэ табигдаһаниинь дэмы бэшэ. Ушарынь гэбэл, Хориин эльдин ууужам тала дайдада адууһа мал үсхэбэрилхэ, газар тарялан эрхилхэ талаар барагдашагүй ехэ арга боломжонууд бии. Тиимэһээ хямда сэнтэй орооһо таряа, мяха, һү, нооһо болон бусад эдеэ хоол элбэг дэлбэгээр абаха, гүрэндөө тушааха гэһэн арюун зорилго эндэхидэй үмэнэ табигдана. Энэ зорилгоёо хориинхид хэр зэргээр дүүргэнэ гээшэб, ажахы бүхэниинь нэгэ жэгдээр түрүү зэргэдэ ябана гү?

Конференци дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, Хориин управлени илангаяа һүүлэй үедэ яһала нягта алхам хэһэн, хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр гүрэндөө худалдадаг болоһон байха юм. Гэбэшье мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүгжэлтэ эндэ үшөөл туйлагдаагүй. Илангаяа мал ажал хүгжөөхэ талаар даншье һаа бирагүй байдал үзэгдэнэ.

Баримта болгон, нэгэ хэдэн тоонуудые дурдаябди. Управлениин ажахынуудай эбэртэ бодо малай һүрэг соо ойроодоол 33 процентнь үнеэд болоно гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ миил 3 үнеэн хүрэнэ. Хонин ажал дээрэ абаад харахада, баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Энэ жэлдэ хурьгалха ёһотой 152 мянган хонидой аяар 20 мянганиинь һубайршоо. 9 һарын турша соо 39 мянган хони, хурьгад гарзалһан байха юм. Энэл шалтагаанһаа боложо хориинхид 100 эхэ хонин бүриһөө миил 64 хурьга түлжүүлээ бшуу. Нооһоншье нёдондонойхиһоо багаар хайшалагдаа. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, Хориин управленидэ шадалаар һулахан, гээгдэнги ажахынууд үшөөл бии.

— Манай ажахы мүнөө үедэ гээгдэлдэ оронхой,—гэжэ Үдын совхозой директор нүхэр **Батуев** мэдүүлбэ.— Адуу малай ашаг шэмын өөдэгүй байһан дээрэһээ 300-гаад центнер ноохо, хэдэн мянгаад центнер мяха дутуу абаһан байнабди. Иимэ байдал гол түлэб үбһэ тэжээлэй хомордодог, дуталдадаг дээрэһээ тохёолдоо.

Иигээд байхадаа сабшалангаа эрид һайжаруулха, уһалха, үтэгжүүлхэ, энэ намартаа 20 мянга шахуу тонно наг шэбхэ гаргаха тухай 6 звено эмхидхэхэ хэмжээнүүдые, хараалаабди. Саашань хэлэхэдэ, Үдын голой сабшалан сэбэрлэхэ, уһалха гэжэ шиидэгдээ. Энээнэй ашаар ерэхэ жэлдэ, мүн саашадаашье заабол хүрэхэ үбһэ, тэжээл абадаг болохол байхабди,—гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

— Үбһэн ургахаяа болёогүй, талханшье ургахал байха,—гэжэ Анаагай совхозой хонишон нүхэр **Цыденжапов** хэлэбэ. — Газар дайдаяа зүбөөр ашаглажа шададаггүймнай муул байна. Эзэн ёһоор газараа үтэгжүүлхэ, уһалхын орондо заримашуул тэнгэри өөдэ хараадшье һуухаяа ядадаггүй. Ноёдшье иимэ байдалтай эбсэшоо гээшэ ха. Манай эндэ аймагһаа ерэһэн ноёд үсөөн лэ харагдадаг, зоноор хөөрэлдэдэггүй, ярадаг лэ зантай. Саашадаа иигэжэ хүтэлбэрилхэ болоо һаа, ажалшье урагшаа даб байса ябахагүй.

Үнэхөөрөөшье Хоридо үбһэн ургахаяа болёогүй. Жэшээнь, Бато-Далай Гончиковой даадаг ажахын тоосоондо орооһон хонишодой бригадынхид (Анаагай совхоз) жэлһээ жэлдэ гектарай 10—12 центнер, зарим нуга тохойнуудһаа гектарай 50—60 центнер үбһэ хуряадаг. Теэд Хэжэнгын, Чисаанын совхозууд, «Победа» колхоз эндэхиһээ ондоо газартай гээ гүт? Үгы, тиимэ бэшэ. Зүгөөр эдэ ажахынууд ямар ушарһаа гектарай 4-5 центнер үбһэ абанаб? Энэ асуудалые үйлэдбэриин управлени, хүдөөгэй партком анхаралтайгаар шудалжа үзөө гү, зохисотой тобшолол хээ гү? Баһал үгы. Энэ жэлдэ гектарай дунда зэргээр 4,9 центнер үбһэ бүхы управленеэрээ хуряаһаниинь энээндэ бодото гэршэ боложо үгэнэ.

Талха тарянай ажахы дээрэнье баһал иимэрхүү. Эндэхи ажахынууд 4246 га уһалагдадаг тарялантай байбашье, мүнөө жэлдэ тэрэнэйнгээ хахадһаань багые уһалаа болоо. Тиимэһээ ургасашье бирагүйхэн байба.

Эдэ бүгэдые шүүмжэлхы ёһоор сэгнээд, тарилгын талмайе зүбөөр хубаарилан ашаглаха, мүртэй ургаса үгэдэггүй ургамалнуудые, тэрэ тоодо ешмээн багадхаад, шэниисэ, кукуруза, горох гэхэ мэтые ехээр таридаг болохо гэһэн зүб, таарамжатай тобшолол конференциин делегадууд хээ. Тиигэжэ түрүү агротехникэ, дүй дуршэл зүбөөр хэрэглэжэ, Хориин управлени 1965 ондо 1.047 мянган центнер орооһо таряа абадаг болохо юм. Энэ баримта хориинхидой ямар ехэ арга боломжотой байһые үшөө дахин тодоруулна.

Мал ажал эндэхи совхоз, колхозуудай ажахын гол һалбари болодог, тэрээнһээ ехэнхи ашаг олзо абтадаг юм. Ушар иимэһээ адууһа малай харууһа, үүлтэрынь һайжаруулха, тэндэхи ажал оньһожоруулха, мал ажалаа эрдэм ухаанай заабаряар, түрүүшүүлэй жэшээгээр эрхилхэ асуудалнууд конференциин делегадуудай гол анхаралда байба. Делегадууд нүхэд **Дамбаева, Егоров, Матвеев, Намдаков** гэгшэд энээн тухай хэлэхэдээ, бии байгаа арга боломжонууд үшөөл бирагүйгөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Һүнэй бэрынь үнэ сэн хямдаруулха, һаалишадай ажал хүнгэдхэхэ хэрэгтэ үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болохо гээшэ шухала удха шанартай гэжэ аймагай «Сельхозтехникын» нэтэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр **Матвеев** хэлэбэ. Управлениин ажахынуудта үнеэ һааха 80 гараг түхеэрэлгэ бии. Тиибэшье ойроодоол 21-ниинь тодхогдоо болонхой. Гэхэ зуура эдэ машинанууд бидэнэй гэмээр горитой туһа нэмэри үгөөгүй байһаар. Мал ажалай фермэнүүдэй хангалтагүйгөөр оньһожоруулагдаһанда хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, нэн түрүүн зоотехнигүүд ехэ зэмэтэй. Тэдэнэр энэ манай хэрэг бэшэ гэһэншүүгээр инженер, механигуудта бүрин найдаад ябадаг зантай гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлээ.

Конференци дээрэ барилгын СМУ-2 организаци шанга шүүмжэлэлдэ ороо. Малай байха аяар 24 томо байра энэ организациин гэмээр мүнөө хүрэтэр ашаглалгада үгтөөгүй. Тэрэнэй начальник нүхэр Хазагаев конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иимэ задагай зайдан байдалай шалтагаануудые тодоруулаагүй, харин зэмээ совхозуудта тохохо гэһэн һэдэлгэ гаргаа.

Малшад тухай, илангаяа холын гүүртэ, отарынхид тухай эндэхи олохон партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд халуун анхарал хандуулдаггүй гэжэ мүн лэ конференци дээрэ элирбэ. Үйлэдбэриин управлениин эгээл түрүү һаалишан, делегат Юмжит **Дамбаева** иигэжэ мэдүүлээ.

— Бидэнэй дунда лекци, элидхэл хэдэг, зүжэг наадашье табяад абадаг. Теэд энэмнай хаа яанаг болодог, энэнь харатай. Энэ хүдэлмэри саашадаа шангадхаха хэрэгтэй.

«Комсомольский» совхозой парткомой секретарь нүхэр **Цырендоржиев** соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ябуулдаг хүдэлмэрине эрид шангаар шүүмжэлһэн, холын малшад тухай тэдэнэр мартажархёо гэжэ мэдүүлһэн байна. Жэшээнь, Улаан-Малинанай отделенидэ фельдшерскэ пункт байхагүй. Үбшэнтэн врачта үзүүлхэеэ хэдэн арбаад модо онохо баатай болодог. Совхоздо таряашад, малшадай ехээр дуталдажа байхада иимэ ушарай гарадагынь тон лэ халаглалтай. Гадна эндэхи зон энэ жэлэй эхинһээ хойшо ойроодоол 2-3 дахин кино хараһан байна. Энээн тушаа аймсоведэй гүйсэдком, хүдөөгэй партком хэзээ хэмжээ абаха юм,—гэжэ нүхэр Цырендоржиев асуудал табиһан байна.

Иимэ дутуу дунданууд, таарамжагүй байдал мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ бага бэшэ һаад ушаруулна. Ажаһуудалай, соёл культурын талаар һайса түбхиноогүй байһан газарта хүдэлдэг малшад хайшан гээд горитой амжалта туйлахаб? Аргань үгы ха юм. Эдэ бүтэдэһөө уламжалан, ажахынууд түсэблэһэн ашаг олзо абахаһаа байтагай ехэ гарзада унадаг, үнэ сэн ехэтэй эдеэ хоол абадаг байна. Жэшээлхэдэ, 1962 ондо центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн түсэблэйхидэ орходоо 4 түхэриг 22 мүнгөөр, үхэрэй мяхан — 8 түхэриг 33 мүнгөөр, центнер нооһон 76 түхэриг 66 мүнгөөр үлүү ехэ байгаа. Мүнөөшье жэлдэ малай һубайрһан, гарзалһанһаа шалтагаалан управлениин ажахынууд миллион шахуу түхэригэй олзо доходоо алдаха янзатай. Эдэ тоо баримтанууд ажахынуудай байдалые гэрэл дээрэ хаража байһан шэнгеэр бэлишье элишэлнэ.

Гэхэтэй хамта, зарим совхоз, колхозууд ажахыгаа бүриншье ахир тулюураар хүтэлнэ. Жэшээ болгон, Яруунын совхоз абаад үзэебди. 1960 онһоо 1962 он хүрэтэр энэ ажахы үнеэн бүриһөө 534 килограмм һү багаар һаадаг болоо. Байгша оной 9 һарын турша соо абаһан хурьгадайнгаа 25 процентые, тугалнуудайнгаа 14 процентые, поршоонхонуудайнгаа 53 процентые гарзалуулаа. Түсэбэй ёһоор гектарай 8,3 центнер орооһо таряа хуряаха байһан аад, миил 6,9 центнер абаа. Гэхэ зуура энэ совхоз нёдондо 526 мянган түхэригэй гарзада ороһон юм. Иимэ тулюур туйган байдалһаа эндэхид мүнөөшье жэлдэ зохисотой тобшолол хээгүй, аяар 378 мянган түхэригэй гарзатай гарахаар хүлеэгдэнэ.

Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой хүтэлбэрилэгшэд гээгдэнги ажахынуудта ёһотой туһаламжа хүргэнэгүй, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлхы хүдэлмэри һулаар ябуулһаар гэжэ хэлэлтэй.

1964—1965 онуудай турша соо совхоз, колхозуудай ажахые эрид шууд бэхижүүлхэ, олзо ехэтэй, хүгжэнги болгохо гэһэн тодорхой хэмжээ ябуулгануудые конференци хараалһан байна.

Конференци дээрэ республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Барьядаев К. Л.** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

* * *

Эмхидхэлэй пленум боложо, ондоо хүдэлмэридэ ороходо болоһонтойнь дашарамдуулан хүдөөгэй парткомой секретариин уялгаһаа нүхэр **Ренчинов П. Э.** сүлөөлэгдөө. Хүдөөгэй парткомой секретаряар нүхэр **Рачдин А. Г.** һунгагдаа.

С. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
манай тусхай корр.

НОМ, ХЭБЛЭЛ ТАРААЛГЫН hАРА

Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой коммунис ажалай нэрэмжэтэ хэлхеэ холбооной таһагта эр... почтальон Мария Петровна Баландина арбадахи. жэлээ хүдэлжэ ябана. Тус таһагта нүхэр Б... ландинагай эхэ почтальоноор 33 жэл хүдэлөө юм. Зураг дээрэ: почтальон, коммунис ажалай уд... ник М. Баландина ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭЙ МАЛШАД

Дааһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, дүй дуршэл ехэтэй малшад үбэлжэлгэдөө бүри эртээнһээ бэлдэдэг гээшэ. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай малшад һү, мяха бүри ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө мүнөө эрид тэмсэжэ байхадаашье, нингэе малай үбэлжэлгэдэ ехэхэн анхарал хандуулна.

Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина» колхозууд, «Эрдэм» совхозой зарим малшад үбэлжэлгэдөө яһала һайнаар бэлдэжэ байна. Энэ талаар Бэшүүрэй ажахынуудһаа үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээрээ Калининай нэрэмжэтэ колхоз түрүүлжэ ябана. Жэшээнь, тус колхозой правлени, партийна организаци энэ асуудал хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ мал ажал дээрэ хүдэлхэ дунда шатын хүтэлбэрилхы хүнүүдые али бүхы талаһаа нүхэдэй ёһоор шүүмжэлэн хараһан байна. Фермэ, отарануудые даадаг зарим дуршэл багатай, үүсхэл эдэбхигүй хүтэлбэрилэгшэд һэлгэгдэжэ, орондонь урагшаа һанаатай, ажалай баян дүй дуршэлтэй түрүү малшад томилогдоо. Эдэ бүхы эмхидхэхы хүдэлмэриин ашаар артелиин малшад үбэлжэлгэдөө яһала һайнаар бэлдээ. Мүнөө үедэ колхозой адууһа мал янза бүриин тэжээлээр бүхыдөө 85 процент хангагданхай. Һү, мяха абалгаяа, гүрэндэ худалдалгаяа багадхангүй, адууһа малайнгаа шадал тамир муудхангүй, гарза хохидолдо оруулангүй хүхэ ногоон дээрэ гаргахын тула бии байгаа тэжээлээ зүбөөр гаргашалха гэжэ малшад оролдоно. Мүнөө һолоомо һошор хэршэхэ, тэрэнээ буйлуулха түхеэрэлгэнүүд колхозой фермэ, гүүртэ бүхэндэ тодхогдоо. Малаа бү... уһаар хангаха асуудал... мартагдаагүй. Эдэ үдэрнүү... малшад дал хорёогоо һэл... заһана, дулаална.

Үбэлжэлгэдөө Ленинэй ... рэмжэтэ колхозой хони... мүн бэрхээр бэлдэнэ. Аха... ша хонишод И. Рычков, Т... тонов, Г. Стулев, Р. Мал... гэгшэдэй бригадынхид жэл... ри ажалай амжалта туйла... Юуб гэхэдэ, тэдэнэр колх... баялиг хонин һүрэгые ол... руулха, ашаг шэмыень дэ... лүүлхэ гэһэн уг зорилгоё... рэтэй түрэтэйгөөр дабан г... ха тэжээлээр хүсэд хангаг... хай. Мүнөө хонишод гэр ... раяа дулаалжа, үбһэ тэ... лээ газаагаа зөөжэ ба... Р. Мальцевай бригадын... мүнөө хорёодоо 400-гаад ц... нер ногоон һолоомо, 200-... дээшэ центнер сагаан һоло... асаранхай.

Б. Жамбало...

Үйлэдбэриин управлени ба гээгдэнги ажахынууд

3. ЯМАР ГОЛ АСУУДАЛНУУД АНХАРАГДАНАБ

Гээгдэнги колхозой экономико түргөөр хүгжөөхын тула нэн түрүүн шадабаритай бэрхэ хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн табижа, тэдэндэ тодорхой туһа хүргэхэ, тэдэниие һургаха хэрэгтэй гэжэ управлениин, парткомой хүдэлмэрилэгшэд ойлгожо абанхай. Тиимэһээ мүнөө үедэ гээгдэнги колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, нэн түрүүн колхозой түрүүлэгшэ, бригадирнуудые шэлэн табиха хэмжээ абажа байна. Энэ жэлдэ «Коммунизмын зам», Ленинэй нэрэмжэтэ (Михайловка), «40 лет Октября» колхозуудта түрүүлэгшэнэр һэлгэгдэжэ, эрдэм-мэргэжэлтэй хүнүүд табигдаа. Фермэ, бригадануудые даагшаар 30 гаран мэргэжэлтэд эльгээгдээ. Тэрэ тоодо 4 дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд һайн дураараа ажаллахаяа ошоһон.

Үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, главна мэргэжэлтэд саг үргэлжэ сугларжа, экономическа асуудалнуудые шудалха, дүй дуршэлөө халан абалсаха тусхай семинар эмхидхэгдээ. Тэрэнэй хэшээл һарадаа нэгэ дахин үнгэрэгдэхэ юм.

Управлениин мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэрилэгшэдэй, үргэн олон колхозшигуудай—эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар «Коммунизмын зам», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай экономико хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдоод, үйлэдбэриин управленидэ, парткомдо хэлсэгдээ. Мүнөө үедэ Ленинэй нэрэмжэтэ (Михайловка), «Дружба» болон бусад колхозуудта тиимэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдана, арга боломжо элиһэлэгдэнэ.

Теэд эдэ хэмжээ ябуулганууд миил кабинет соо һуугаад зохёогдоно бэшэ, харин колхозуудай эдэбхитэдтэй хөөрэлдэжэ, бодото байдалыень шэнжэлэн үзэжэ табигдана бшуу. Жэшээнь, управлениин мэргэжэлтэд тэдэ колхозуудаар ябажа, хаана шэнэ газар эдлүүрилжэ болохоб гэжэ тодорхойлно. Тарялангай, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, газар уһалха, үтэгжүүлхэ тусхай хэмжээнүүд абтажа захалаа.

Хэмжээ ябуулга хараалха зуураа, тэрэниие яажа бэелүүлхэб, коммунистнууд, комсомолшууд болон мэргэжэлтэдые ягаад зүбөөр хубаарилан табихаб гэжэ хэлсэгдэнэ.

Хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа заатагүй бэелүүлхэ талаар эдэ гээгдэнги колхозуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжараа. Жэшээнь, «Коммунизмын зам» колхоздо бүдүүн тэжээл малда уралаар буйлуулха түхеэрэлгэнүүд тодхогдобо. Энээндэнь Закаменск городой шефүүд туһалаа. Һолоомоной бага байһые хараада абажа, тэрэниие малай доро дэбдихэгүй, имагтал хохир хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Малай һубайралгатай эрид тэмсэхэ, искусственна урэжүүлгын пунктнуудай хүдэлмэри һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүд абтана. Үбэлэй хүйтэндэ хурьгадые һайнаар түлжүүлхын тула эхэ хонидой отарануудта дулаан, һаруул хотонууд түхеэрэгдэнэ.

Мүн эдэ колхозуудта ажалай түлөөһэ гуримшуулха, тэрэниие абтаһан продукциинь зэргээр үгэхэ тушаа управлениин мэргэжэлтэд бодото туһаламжа үзүүлнэ. Жэжэ гүүртэ, отарануудые томодхохо, захиргаанай элдэб тушаалтаниие үсөөрүүлхэ хэмжээнүүд абтана.

— Урдань аймагай зургаанай түлөөлэгшэд ерэхэдээ ямар нэгэн яаралтай кампаниие анхараад лэ, холын хараата асуудалнуудые обёордоггүй байһан. Харин мүнөө управлениин инспектор-эмхидхэлшэд ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ туһална,—гэжэ «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бандеев хэлэбэ.—Жэшээнь энээнһээ урда колхозшигууд газаагаа эдлэдэг газартай аад, үшөө колхозой сабшалан дээрэ үмсэдөө үбһэ сабшажа абадаг байгаа. Мүнөө инспектор-эмхидхэлшын туһаламжаар тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябалсаһан лэ хүнүүд нэмэлтэ түлбэридэ үбһэ абадаг болонхой.

Үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд ажахы бүхэнэй онсо өөрэ илгааень харалсан, нютагай зоноор зүбшэжэ, хаана ямар ургамалнуудые тарихада, хаана ямар мал үсхэбэрилхэдэ олзотойб гэжэ тодорхойлжо байнхай. Жэшээнь, 1964—65 онуудта үндэгэ, хартаабха, овощ гол түлэб Ториин совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта абагдахаар хараалагдана. Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта, совхозуудта гахайн мяхан абтаха. Энэ зорилгоор 1964 ондо Ториин совхоздо 5 мянган дальбараа дэгжээхэ, 15 мянган үндэгэлхэ тахяа харууһалха томо байранууд бүтээгдэхэнь. Борьёогой совхоздо 1200 гахай нэгэн доро шахан таргалуулха типовой байра ерэхэ жэлдэ бүтээгдэхэ.

Управлениин хүдэлмэрилэгшэд ноябриин 15-һаа орооһо таряа гидропонно аргаар ургуулжа, тахяа шубуудта хаа хаанагүй эдюулхын тула мүнөө үедэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Ерэхэ жэлдэ уһалууриин газар үргэдхэхын тула управлениин, хүдөөгэй парткомой хүдэлмэрилэгшэд бодото хэмжээнүүдые абажа байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Гэгээтэ гэжэ гол дээрэ ехэ сөөрэм тогтоохоор шиидээд, барилгын хүдэлмэри түлэг ябуулна. Энэ барилгын бүтэхэдэ 800 гектар тарялан, сабшалан уһалагдаха юм.

Урда жэлнүүдтэ наг шэбхэ хүсэд хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Мүнөө ажахы бүхэндэ тоолой оньһожоруулагдамал бригаданууд эмхидхэгдээд, наг шэбхэ поли дээрэ зөөгдэжэ захалаа. Энэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд эдэбхи үүсхэл гаргаа, тэрэнииень үйлэдбэриин управлени, партком дэмжэһэн байна. Мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозоорхид 4 мянгаад тонно шэбхэ зөөнхэй.

Управлениин колхоз, совхозуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, коммунис ажалай түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ асуудалнуудта партийна организацинууд гол анхаралаа хандуулна. Эдэ үдэрнүүдтэ Захааминай эгээн саада захын «Байгал» колхозой эдэбхитэд, коммунистнууд бүхы колхозоороо коммунис ажалай түлөө тэмсэхэ хэмжээнүүдые хараалжа байнхай.

4. ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ, ПАРТКОМ ХҮДЭЛМЭРИИНГӨӨ ОНОЛ АРГА НАРИЖУУЛНА

Үйлэдбэриин управлени, хүдөөгэй партком хоорондоо бүхы хүдэлмэреэ зохилдуулан ябуулна. Һара бүхэндэ управлениин, парткомой хүдэлмэрилэгшэд хамта сугларжа, ажахын, политическэ шухала асуудалнуудые хэлсэдэг заншалтай.

Хүдөөгөөр ябадаг инспектор-эмхидхэлшэд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотойгоор ажалладаг, хэхэ бүтээхэ хүдэлмэреэ уридшалан хараалдаг.

— Бидэ һара соо хэхэ хүдэлмэриин түсэбтэй байдагбди. Тэрэнээ совхозой парткомтой зүбшэдэгбди. Мүн намтай суг Ториин совхоздо инспектор эмхидхэлшээр нүхэр Бальчугов ажаллана. Хэхэ юумэеэ энэ нүхэртэй һарадаа 2—3 дахин уулзажа хэлсэдэгбди,—гэжэ Ториин совхоздо ажалладаг парткомой инспектор партийна эмхидхэлшэ Михаил Токтохоев хөөрэнэ. Жэшээнь, зунай сагта һүнэй тоһолигой бага байхадань, тэрэниие дээшэнь ургахын тула фермэ дээгүүр ябажа, зүйтэй хэмжээнүүдые абаа һэмди. Үнеэдые хоёр хүнэг соо һаадаг, фермэ дээрээ һүнэй тоһолигые шалгадаг болоһон юм. Тиимэ хэмжээнүүдые абаһанай ашаар һүнэй тоһолигой 3,8 процент байһые 4,5 процентдэ хүргэгдөө һэн.

Үйлэдбэриин иимэ тодорхой асуудалнуудые шиидхэхэдээ нүхэр Токтохоев малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулһан байна. Һүнэй тоһолигой бага байхада хэды шэнээн һүн хии алдагданаб гэжэ тодорхойлон харуулаа. Мүн инспектор-партийна эмхидхэлшэ отделениин партийна организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, партийна бүлэгүүдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, түрүү хүнүүдые партиин зэргэдэ жагсаахa талаар ехэ юумэ хэдэг байна.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой бюро һарадаа хоёр удаа зарлагдажа, тэндэ ажахын, партийна хү... риин шухала, холын хараата ... далнууд хэлсэгдэдэг болонхой... шээнь, энэ жэлдэ XX партсъ... нэрэмжэтэ колхозой экономик... жөөхэ хэмжээнүүд тухай з... зүбшэхэһөө гадна, Захааминай... талын колхозуудта адуу үсхэ... хэ тухай тогтоол абаа. Юуб ... һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ кол... адуу моридоо ехээр үсөөр... байшоо. Мүн Доржи Банзаро... рэмжэтэ колхоздо ажалай эм... тэрэнэй түлөөһэ гуримшуул... хай, колхозшигуудые ком... ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ... гал» колхозой парторганиз... дүй дуршэл гэхэ мэтэ асууд... хэлсэгдэһэн байха юм.

Мүн үйлэдбэриин управл... совет, зүблөөнүүд дээрэ, упр... ниин хүдэлмэрилэгшэдэй су... нуудта колхоз, совхозуудай ... мэриин ябасые шэнжэлэн хар... тэрэниие һайжаруулха хэмж... дые суг тодорхойлдог.

Тиигэбэшье управлениин, хү... гэй парткомой хүдэлмэридэ ... далнууд олон бии. Нэн ... рүүн тэдэнэр инспектор эм... хэлшэдэй, инспектор-пар... хидхэлшэдэй хүдэлмэридэ ан... багаар табина, тэдэнэй дүй ... лые согсолхо, ажал ябуулгада... һа хүргэхэ талаар биратай юу... нэгүй.

— Парткомдо, үйлэдбэриин ... равленидэ инспекторнуудэй х... мэри тухай асуудал тусгаар на... дахин хэлсэгдээгүй. Зүгөөр ... тухай хэлсэхэдэ, дүй дуршэл... лан абалсахадамнай угаа ехэ ... ламжа боложо үгэхэ һэн,—гэж... спектор эмхидхэлшэ нүхэр Б... мэдүүлбэ.

Үйлэдбэриин управлениин ажа... нуудта, илангаяа Тори, Заха... талын колхозуудта ажалай тү... мүнөө хүрэтэр гуримшуулагд... байһаар. Зарим колхозой хүт... рилэгшэд управлениин зүбшөө... гөөр, өөһэдөө мэдээд лэ ажалай ... лөөһэ хубилгажархидаг бар... нууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, «Ро... колхоз энэ жэлдэ нёдондоной... һү багаар һаадаг болонхой. Т... шье һаа, колхозой түрүүлэгш... хэр Цыренов управлениин зү... гүйгөөр һаалишадай ажалай тү... һые нёдондонойхиһоо хоёр ... шахуу ехэ болгожорхиһон байха... Абтаһан продукциинь ха... абангүйгөөр ажалай түлөөһэ то... хо ябадал бусадшье ажахыну... бии. Тиимэһээ үйлэдбэриин упра... ниин, парткомой хүдэлмэрил... ажалай түлөөһэ гуримшуулха я... тай хэмжээнүүдые абаха уял... гээшэ.

Ажал ябуулгадаа бии байгаа ... тагдалнуудаа усадхажа, хүд... риингөө онол аргые улам нарижу... жа, Зэдын үйлэдбэриин управл... тэндэхи хүдөөгэй партком кол... совхозуудайнгаа экономикые т... нөөр хүгжөөжэ, ойрын 1—2 ж... бултыень түрүү зэргэдэ гаргаха ... гатай.

Б. ГЫЛЫНОВ,
манай тусхай корр.

Мунөө жэл ута, урин дулаан намар байжа, малай бэлшэлгэдэ таатай уларил боложо байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын «Коммунизм» колхозой хонишон Екатерина Сырсеновна Мунконова.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ hУРАЛСАЛ

НЁДОНДОНОЙНГОО АЛДУУЕ ДАБТАНА

Политическэ һуралсал эмхидхэхэ талаар Нарһатын совхозой партком нёдондо жэл ехэхэн дутагдалтай байһан. Тэрээн тушаань Хориин хүдөөгэй үйлэдбэриин партком, пропагандистнуудай семинар, партийна суглаан дээрэ нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлэгдэһэн, заагдаһан юм. Теэд мүнөө политическэ һуралсалай шэнэ жэлэй эхилээд байхада, урданай алдуу хэр заһагдаа ааб гэжэ харалтай.

Ноябриин түрүүшын арбан хоногой үнгэрбэншье, һуралсалай эхилһээр һара тухай болобошье, энэ совхозой олонхи эхин партийна организацинуудта политкружок, һургуулинуудай нэгэншье хэшээл болоогүй байхань гайхалтай. Ехэ парторганизацинуудай нэгэн—дүрбэдэхи фермын организациие жэшээ болгон абаад үзэе. Совхозой парткомой зохёоһон түсэбэй ёһоор, совхозой экономико шудалха эхин шатын, малшадай һуралсаха хоёр кружок, тус фермэдэ мүнөөнэй политика үзэхэ нэгэ кружок хүдэлхэ ёһотой байгаа. Эдэнэй хүтэлбэрилэгшэд зоотехник нүхэр Ешинимаевтай, эхин һургуулиин багша нүхэр Дугаровтай уулзаад, юундэ хэшээл ябанагүйб гэжэ асуухада:

— Бидэ өөһэдөөшье мэдэнэгүйбди. Маанадые пропагандистаар томилоо юм гэжэ тээсгэн дуулахаһаа өөрсэ, ондоо юумэ бидэндэ хэншье хэлээгүй,—гэжэ тэдэнэр харюусана. — Мүнөө сагай политика тухай хэдтэ, хэды шагнагшадта заахаяа мэдэнэгүйб. Тэдэнэрэй спискэшье намда мүнөө хүрэтэр үгтөөгүй, кружогой программашье байхагүй, оройл гар мухарби. Урда жэлнүүдтэ пропагандистнуудай семинарта эльгээгдэжэ, яһала һайн заабари, тодорхой зорилгоёо мэдэжэ ерэгдэдэг бэлэй. Тэрэншье энэ жэл намда тудаагүй. Сэхынь хэлэхэдэ, пропагандист байһанаа эндэ һаяхан мэдээд, фермынгээ партийна организациин секретариин уялгые дүүргэжэ байһан нүхэр Н. Даниловта хандахадам би мэдэнэгүйб, совхозойнгоо парткомһоо асуу гээ һэн. Тиишэ хонходоходо, секретарь нүхэр К. Д. Цыдыпов байхагүй, орондонь үлэһэн нүхэр Г. П. Туезов балай анхарнагүй һэн даа,— гэжэ багша Дугаров гомодон һагад хэлэбэ.

Тэрэшэлэн совхозой парткомой зүгһөө хиналта, туһаламжын һулаарһан дээрэһээ, урдань хоёр фермэ байһанаа хамтарһан гурбадахи фермыншье ажалшад политическэ кружок, семинарта мүн лэ хаанашье һуража эхилээдүй байһаар. Совхозой нэгэдэхи, хоёрдохи фермэнүүдэй партийна организацинууд политическэ һуралсалай хэшээл эмхидхэжэ эхилбэшье, олон дутагдалнуудтай. Богонёор хэлэхэдэ, эндэ һуралсалда ёһо тэдысэ хандадаг ушар үшөөл үзэгдэһөөр, шагнагшадые хэшээлдэнь һонирхуулхын, тэрэнһээ ехээр аша туһа абхуулхын тулада пропагандистнуудай зүгһөө мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар оролдолго гаргагданагүй.

Совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсаха экономическа семинарай баһал мүнөө болотор хэшээлээ эхилээдүй байхань бүриншье гайхалтай.

Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй түүхэтэ удха шанартай, тодорхой тогтоолой гараад байһанай һүүлээр, ажалшадай политическэ болбосорол дээшэлүүлхэ тон шухала асуудалда иигэжэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ябадал эсэслэн усадхаха шухала. Харин хүдөөгэй партком Нарһатын совхозой парткомһоо шанга эрилтэ ойрын сагта табижа, тэрэ дутагдалые эрид зайсуулха бэзэ гэжэ найдана бди.

Ц. Дугаров,
манай тусхай корр.

НЮТАГЖАХААР ЕРЭХЫЕ УРЯАЛЖА БАЙНАЛ

1964 ОНДО РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА 300 АЙЛ НҮҮЖЭ ОШОХООР ХАРААЛАГДАНА

★ ★ ★ ★

Бүгэдэ арадай хэрэг

үлэй арбан жэлэй тур- манай Коммунис пар- дөө ажахые хүгжөөн үүлхэ тон ехэ удха ша- ай хэмжээнүүдые бэе- хэ байна. Тэрэнэй аша элеэр харагдана.

ангаая шэнэ газар хаха- элдүүрилхэ ябадал эдэ ээнүүд соо ехэхэн һуу- элнэ. Манай Буряад доторшье хэдэн жэлэй ада 360.000 гектар шэ- азар хахалагдажа, та- ын талмай үргэдхэгдэ- байна. Эдэ бүгэдын р энэ жэлдэ манай блика гүрэндөө 9 мил- гаран пүүд таряа ху- аһан, тушааһан байна.

тэрһэн жэлнүүдтэ кол- совхозуудай адууһа й, илангаяа хонидой толгой олошороо. Һүү- арбан жэлэй туршада ной тоо хоёр дахин болоо. Мал ажалай укци абалга, гүрэндэ лдалга хэдэ дахин ехэ һон байна. Хэрбээ ондо 18,5 мянган тон- мяха гүрэндэ худалда- һаа, 1962 ондо 39,3 ан тонно худалдаабди. гүрэндэ һү худалдал- оёр дахинһаа үлүүгээр, гэн —4 дахин шахуу, нооһон—3,5 дахин дээшэл- һэн байха юм.

Саашадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ, шэнэ газар хаха- лан эдлэхэ талаар бии бай- гаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэхэдэнь колхоз, совхозуудта туһалха, хүдэл- мэриин хүсэ нэмээхэ тон шухала байһаниинь элитэ.

Эдлүүриин газар ехэтэй аад, хүдэлмэришэнөөр дута- маг колхоз, совхозуудта ошожо хүдэлхөөр город бо- лон хүдэлмэришэдэй тосхо- нуудһаа, аймагуудай түб- бүүдһээ хүдэлмэришэд, ал- ба хаагшадые гэр бүлөөрнь, һайн дураарнь нүүлгэхэ хэ- рэгтэй болоно. Энэ талаар тусхай тогтоогдоһон гурим бии. Гэр бүлэ дотороо хоёр- һоо доошо бэшэ хүдэлмэри- шэ хүнүүдтэй айл тиимэ нүүлгэдэ хабаадаха эрхэ- тэй.

1964 ондо Хяагтын, Зэ- дын, Баргажанай, Хорин, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозууд 300 айлые нүүл- гэжэ абаашаха түсэбтэй. Энэнь тон ехэ хэрэг боло- но. Зарим колхозууд 20—30 айл хүрэтэр нүүдэлшэдые хүлеэн абаха юм. Жэшээнь, Хяагтын управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 50 гэр бүлые, Зэдын «Коммунизм» колхоз, Хорин «Дружба», Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд, Дэрээнэй совхоз гэхэ мэтэ ажахынууд 20—20 айл абахаар хүлеэнэ. Энэмнай ажахынуудта ехэ- хэн хүсэ нэмээхэ байна.

Колхоз, совхозуудта нүү- жэ ошоод, колхозой гэ- шүүн гү, али совхозой хү- дэлмэришэн бологшод гэр байра абаха, малтай боло- хын тула гүрэнһөө мүнгэ зөөри абаха байна. Гад- на тэдэнэр колхоз, сов- хоз хүрэтэр ямаршье түлбэригүй нүүхэ, бүлэ бү- хэн 2 тонно гэрэй зөө- ри түлбэригүйгөөр зөө- хэ, түлбэригүйгөөр гэр бай- рын модо отолхо эрхэтэй юм. Мүн гэрэй эзэндэ 20 түхэриг, бүлын гэшүүн бү- ридэ 10 түхэриг бусалтагүй мүнгэн туһаламжа үгтэдэг. Шэнэ гэр барихын тула 1800 түхэриг хүрэтэр мүнгэн зээлеэр үгтэхэ. Энэ мүнгэ- нэйнь зуунай 30 хуби хүн- гэлэлтэдэ ородог, үлөөшэ 70 хубииень гэрэй эзэн гурбада- хи жэлһээ эхилжэ арбан жэ- лэй хугасаа соо түлэдэг гу- римтай. Эбэртэ бодо мал ху- далдан абаха хэрэгтэ кол- хозой гэшүүн бологшодто 150 түхэриг зээлеэр үгтэнэ. Энээниие мүн гурбадахи жэлһээ эхилжэ, гурбан жэ- лэй турша соо түлэхэ юм.

Колхозой гэшүүдтэ арте- лиин Уставай ёһоор, совхо- зой хүдэлмэришэдтэ—хуу- лиин ёһоор гэр шадарай га- зар үгтэхэ. Нүүдэлшэд хү- дөө ажахын налогһоо 5 жэ- лэй хугасаада сүлөөлэгдэнэ.

Һүүлэй 10 жэл соо манай республика дотор 4000 га- ран айл колхоз, совхозуудта нүүжэ ошоһон байна. Эдэ- нэрэй олонхинь шэнэ газар- таа түбхинэжэ, колхоз, сов- хозуудтаа эдэбхитэй һай- наар ажаллажа байнхай.

Хүдэлмэришэд, алба хааг- шад ерэхэ жэлдэшье олоо- роо хүдөө гаража хүдэлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Н. Гармаев,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нүүдэл эмхидхэхэ таһагые даагшын орлогшо.

ан-Үдын үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой барилга- бригадада нүүжэ ерэһэн хүн олон хүдэлнэ. Тэдэнэй хүсөөр энэ жэлдэ хоёр байратай шэнэ гэр, центнер хартаабха хадагалха байра гэхэ мэтэ баригдаа.
ураг дээрэ: нүүжэ ерэһэн барилгашад (баруун гар тээхи) И. Зубакин, А. Сивцов гэгшэд ир К. Зубакинтай хөөрэлдэжэ байна. А. Кушнаревой фото.

Город, тосхонуудай ажалшадай анхаралда

Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлхөөр республикын хото городуудһаа нилээд олон айл нүүжэ ерэһэн байна. Тэдэнэй тоодо модошо дархан Н. Егоровой бүлэ үнгэрэгшэ хабар нүүжэ ерээ. Колхозой правлени тэдэндэ шэнэ гэр барижа үгөөд, ажахын бүхы хэрэгсэлээр хангаа. Тэрэнэй һамган Ольга Ташаланай фермэдэ һаалишанаар хүдэлхэдөө муу бэшэ тоодо ябалсана. Зураг дээрэ: Ольга Егорова өөрынгөө гэртэ.

Нүүжэ ерэгшэд, һайнаар түбхинэхэт

Юрөө, Үдэнгэ нютагууд захагүй үргэн юм. Урдань эндэ 13 жэжэ артель байһанаа, мүнөө Карл Марксын нэрэмжэтэ томо колхоз боложо хамтаранхай.

Колхозой гол баялиг — 59200 га газар, 44400 хонин, 2900 үхэр болоно. Эдэ адууһа малһаа жэлдээ 1000 гаран центнер нооһо, 7000 гаран центнер мяха, 15 мянга гаран центнер һү абадаг гээшэбди. Колхознай 4 мянга гаран гектар газарта шэниисэ таридаг юм. Бригадануудта 43 трактор, 19 комбайн, 23 автомашина бии.

Колхозой түб, отделенинүүдэй гол тосхонууд гэр байраар, соёл гэгээрэлэй гуламтануудаар олон. 320 хүнэй багтаха клуб, 8 жэлэй һургуули, больница гэхэ мэтэ бии.

Байгша ондо колхозоймнай олзо доход 1.120 мянган түхэриг болохоор хараалагдана. 1959 онһоо хойшо колхознигуудайнгаа ажалай түлбэриие мүнгөөр сэгнэжэ үгэнэбди.

Манай колхоздо нютагжахаар ерээшэдэй олонхинь һайнаар хүдэлжэ байна. Тэдэнэй тоодо Даниил Абрамович Хомяков трактористаар ажаллан, һарадаа 130—150 түхэриг салин олодог. 1957 ондо нүүжэ ерэһэн Иван Густов мүнөө ахалагша хонишоноор ажаллана. Тиихэдээ һара бүри 120—130 түхэриг түлөөһэ абадаг. Нёдондо нүүжэ ерэһэн Иван Костюков бригадын түмэршэ дарханаар хүдэлхэдөө, олзо орошоёо һарын 80—95 түхэригтэ хүргэнэ. Иимэ һайнаар хүдэлдэг нүхэд нүүжэ ерэгшэдэй дунда олон.

Эдэ нүхэд мэтээр манай нютагта нүүжэ ерээд, бидэнтэй суг ажаллажа, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг бололгодо туһалхыетнай хүсэнэбди. Колхозой правлени нүүжэ ерэгшэдые халуунаар хүлеэн абаха, тогтоогдомол гуримай ёһоор тэдхэмжэ үгэхэ гэжэ найдуулна. Нүүжэ ерэгшэд манай нютагта ёһоороор түбхинэхэ байхат.

Ж. Ванкеев,
Хяагтын управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Манайда нүүжэ ерыт

Үргэн элдин тала дайдада совхознай оршодог юм. Манай мэдэлдэ 100 мянган гектар газар бии, 3 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 400 адуу морид тоологдоно.

Совхозой ажахы жэлһээ жэлдэ урган хүгжэнэ, адуу малай ашаг шэмэ, таряалангай ургаса дээшэлнэ. Энэ хэрэгтэ техникэ ехээр туһална. Мүнөө үедэ совхознай 55 трактортай, 27 автомашинатай, мүн бусад машинануудтай.

Нютагтамнай һургуули, кино харуулдаг түхеэрэлгэтэй клуб, библиотекэ, хүүгэдэй ясли, хэлхээ холбооной отделени, бани, столово, хилээмэ бариха газар, магазинууд болон соёл гэгээрэлэй, ажаһуудалай эмхи зургаанууд байха. Бүхы хүдэлмэришэдэй гэртэ заин гал ялардаг, радио ходо дуугаржа байдаг.

КПСС-эй XXII съездын эрилтын ёһоор совхозойнгоо экономико хүгжөөхэ гэхэдэ хүдэлмэришэд дуталдана. Тиимэһээ 1964 ондо нүүжэ ерэхэ 20 бүлые абахаар шиидээд байнабди.

Совхозой дирекци нүүжэ ерэгшэдые халуун анхаралаар хүреэлжэ, гэр байраар, бусад юумээр хангаха байһанаа мэдүүлнэ. Хүдэлмэри хэжэ шадаха хүнүүдтэ дүй дүршэлыень, мэргэжэлыень харалсажа, зохихо ажал олгогдохо.

Манай совхоздо нүүжэ ерээд, хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхыетнай нүхэд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад, таанадта хүсэнэбди.

Б. Николаев,
«Комсомольский» совхозой директор.

АРТИЛЛЕРИИН ҮДЭРТЭ

ОРЁЛҺОО ЭЛЬБЭ ХҮРЭТЭР

а-дүрбэн шиираг шамбай л утаһа ээрэдэг аппарат даа бэлдэн, хабсаргана, а, сэбэрлэнэ.

ад һурагай, бэрээлжэшэг нэгэ нүхэрэй хүдэлхые а, гарайнгаа үзүүрхэнээр бараагаа харуулангүй сэр- Үнэхөөрөө канонадада бэл- эл халаандаа бэлдэнэ гэ- ахаар. Аппарат сэбэрлэгшэ Корнеевич Петров Улаан- аарин сэмбын фабрикада ран жэл ажаллана. Утаһа аппарадай һаадгүй хү- рилтэ хангаха уялгаяа ам- айгаар дүүргэдэг магтаал-

Петров ажалай фронт лартай магтаалтай бай- дна, дайнайшье фронт алтарһан солотой.

3 оной июлиин 5. Энэ шис сэрэгшэд Орёл, Бел- ээһээ галзууран юумэн- гшаа тэгүүлһэн юм. Дай- эдэн зуу мянган солдат, хэдэн мянгаад танк, үхэр омет, самолёт манайхин ургашаа һэн. Арюун тун- гаар агшуун дариин үнэ- галтан манаржа, газар галабай шангаар доһолоо Эгээл тэрэ байлдаан- иллерист Ефим Пет- эсэгэ оронойнгоо һүл- түлөө толгойгоо та- л дундуур оролсоо. Тэрэ- һан снаряд бултагад гэ- рэй» духада оло дахин шархииень хатааһан бай-

рэжэ, дайсанай хүреэлэлгэһээ гараһан байха. Тэрэнэйнгээ түлөө дайшалхы Улаан тугай ордендо хүртөө бэлэй,—гэжэ нүхэр Петров хөөрэнэ.

Ефим Корнеевичэй алба хэжэ байһан артеллериин дивизи Орёл шадар болоһон тэрэ тулалдаае үргэлжэлүүлэн, сухариһан дайсаниие мүрдэн намнаһаар Днепр мүрэн тулаба. Үһанай нүгөө талада бэхижүүлгэ хэжэ бүхөөр һууһан дайсаниие хобхо сохихо зорилго табигдаа һэн. Любичь тосхон тээһээ Днепрэй эрье тулатар альган дээрэхиие хараһан шэнги хадын энгэр, мэльгэн тала. Ехэ буунуудаа машинаар уһанай эрье тээшэ дүтэлүүлхэ аргагүй дээрэһээ батарейн команда пушкануудаа хэдэн километрэй газарта бэеэрээ түлхижэ абаашаба. Пушка һомологшо солдат Петров тэрэ үедэ тагнуулшан (разведчик) боложо ябаа.

Гал дүлэн дундуур Днепр мүрэниие гаталһан Совет Армиин бүлэг ябаган сэрэгшэдые дайсад түрин, урагшань табибагүй. Хааһаань ямар хүсэнэй добтолжо байһаниие мэдэхэ бэрхэтэй байһан дээрэһээнь, тагнуулшад Ефим Петров, Петр Яковлев гэгшэд полкын командир подполковник Соколовой захиралтаар Днепр мүрэнэй баруун бэе онгосоор гараха даабари абаба. Һүниин харанхыда һомоной жиигаха, снарядай тэһэрхэнь толгойгоо үргэхын аргагүй. Гэбэшье тэдэ хоёр абаһан даабаряа дүүргэлтэ болгон, Днепрые гаталхаяа онгосоор уһа тамаруулба. Мүрэнэй баруун эрьедэ ойртоод ябатарнь, дайсанай снаряд хажуудань ерэжэ тэһэрхэ мүртөө онгосыень хүмэрюулээд, нүхэрыень шархатуулжархиһан байгаа.

Нүхэрэйнгөө унахада, Петров гансаараа Днепрые гаталан, дайшалхы даабари амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Тиигэжэ тэндэ бүлэглэһэн дайсанай гол хүсэн манай артиллереэр үгы хэгдэһэн юм. Удаань нүхэр Петров уһанай баруун бэе түрүүшын пушка, снаряд һалаар гаргалсажа, Днепрэй баруун бэедэ эзэлһэн газараа улам үргэдхэлсөө. Ефим Корнеевич Петров гансахан Днепрые бэшэ, Баруун Буг, Вислэ, Одер мүрэнүүдые гаталалсаһан байха.

Нүхэр Петров олон гол мүрэнүүдые гаталһан, хото городуудые сүлөөлэлсэһэнэйнгөө түлөө Верховно Главна Командованиин баясхаланда олон дахин хүртэһэн байха юм. Энэ алдарта сэрэгшын үбсүүндэ Улаан одоной, Алдар солын орденууд, Шэн габьягай түлөө 2 медаль томо томо городуудые эзэлэлсэһэнэй түлөө олон медаль толорно.

«Дивизиин үнинэй габьяата Улаан сэрэгшэ Ефим Корнеевич Петровто. Хүндэтэ нүхэр! Дивизиин байгуулагдаһаар гурбан жэл болоһон үдэртэ дивизиин командовани Таниие амаршална. Гурбан жэлэй туршада Та дайшалхы горитойхон зам гаралсаат. Хамта 8 мянга шахуу километр замда ябаат. Тэрэнэйнгээ 1400 километрые дайгаар туйлаат. Танай дайшалхы зам Касторно—Малоархангельскһаа Эльбэ мүрэн хүрэтэр ябаһан зам болоно. РСФСР, БССР, Баруун Украина, Польшо болон Германиин газар дайда дээгүүр дивизиингээ тугые илалта түгэсөөр абалсажа гаралсаат» гэһэн дивизиин командованиин амаршалга харанабди.

Жэнхэни хүдэлмэришэн, жиирэй солдадай ажалай алхам, дайшалхы замай намтар иимэ.

Н. Цыбенов.

рэжэ дахин

иттерист Ефим Петров ...

Энэтэ батарейнмнай дайсан- эгдэн алдаад, пушка- добын арада гаргаха ар- бди. Тэрэниие шарэжэ судовекернүүд ябагадуу- һэн. Тэрэ һамбаанда ма- ршэ — Улаан-Үдымнай Минай Думнов өөрынгөө 4 пушка нэгэ доро шэ-

Гушабал ДАРЖАЕВ

Ном юундэ уншадаг бэ

РАССКАЗ

Нютаг соогоо би нилээд хүдэр, шүрбэһэтэй хүбүүн гэжэ тоологдодог байгааб. Үнэхөөрөөшье үетэн нүхэдэйнгөө хоёр гурбаараа хүдэлгэжэ бираагүй юумэ гансааран амарханаар үргэжэрхигшэ һэм. Тиигэхэдээ хэды ехээр омогорходог байгаа гээшэбиб! Илангаяа басагадай атаархангы хараса обёорходоо бүри ехээр тахалаа ханадаг байгаа бшууб. Хүршымнай басаган Сэсэгма тиимэһээл намайе ехээр хүндэлдэг байгаа ёһотой даа.

— Дондок, ши бэшэ хүбүүдһээ юугээрээшьеб даа илгардагши. Би энээндэшни дуратайб,—гэжэ тэрэ ,нэгэтэ бэшэ энеэжэ хэлэгшэ һэн.

Сэхынь хэлэхэдэ манай нютагай бүхы зон намайе хүдэр хүшэтэй хүн болохо гэжэ һанадаг, нэгэ жэгтэйгээр хүндэлдэг байгаа.

— Үшөө залууш даа. Олохон барилдаан дээрэ түрүүлхэ байхаш,—гэжэ зарим үбгэдүүд минии балсан барижа үзэхэдөө толгойгоо һэжэржэ хэлэгшэ һэн.

Теэд би өөрөө барилдаашан болохо гэжэ огто оролдодоггүй бэлэйб. Найр дээрэ барилдахые баалахадань, тэрьедэжэ үгы бологшо һэм.

Хэрбээ нэгэ һонирхолтой ушарай гарашоогүй һаань, хэн мэдэхэб, би иигээд лэ урдынхи мэтэ аали номгоншье зандаа ябажа болохо байгааб. Дуратай һаатнай хөөрэжэ үгэһүүб, Шагнагты даа..

Нэгэтэ танигдаатүй харгын хүн Доржындо бууба. Сэсэгма энээн тухай дуулахадаа—һонюуша юумэ тэсэбэгүй, тэрэ дороо тэдэнэйдэ гүйжэ ошобо.

— Зай, юу хараба, үзэбэш? — гэжэ би мүн лэ шэхээ табилсабаб.

— Нэгэ танигдаагүй, залуухан хүбүүн ерээд һуунал даа. Бэшэ ондоо юумэ үгы...

— Сэбэрхэн гү теэд?..

— Ойлгоогүйлби....

— Юундэ ерээ хаб?—гэжэ би улам һонирхобоб.

— Хэн мэдэбэб?...

— Юумэ асараа гү?...

— Номуудые асараа..

— Үшөө юу асарааб?...

— Үшөө гү?—гэжэ Сэсэгма бодолгото болоһонойнгоо удаа энеэбхилэн; — өөрыгөө асараа, — габа.

— Ондоо юумэ үгы аал?—гэжэ би урмаа хухаран асуубаб.

— Үгы...

— һэ,—гэжэ улам ехээр гайхажа, гэлыжэ эхилһэндээ би толгойгоо маажажа хэлэбэб:—Магад багша болохоёо ерэһэн хүн байгаа гээшэ гү даа...

— Хэн мэдэбэб,—гэжэ Сэсэгма харюусаба.— Харахадамни балай багшадал адли юумэнь үгыл...

Маанарай бэшэ хөөрэлдэхэ юумэ дууһашаба янзатай. Сэхынь хэлэхэдэ, манай эндэхи мэргэжэлтэд бултадаа бүрин хүсэд болонхой бшуу. Теэд энэ хүбүүн баһа ямар юумэ хэхэеэ эндэ ерээ гээшэб? Али юрэдөөл ябаһан нэгэ эрдэмтэн байгаа юм гү?

Үглөө болотор би хамаг бүхы ушарыень хуу мэдээд байхаб гэжэ Сэсэгма һайрхаба.

—Баяртай,—гээд тэрэ түрүүшынхеэ мүнөө намһаа түргэн холодобо.

Үдэшэлэн бүрэг бараг болоод байхада би юундэшьеб Доржотоной газаагуур үнгэржэ ябатараа. Сэсэгмагай тэрэ шэнэ ерээшэ хүбүүнтэй шанга шангаар дуугаралсахые нээлтэтэй байһан урда сонхоорнь элихэнээр дуулажархибаб:

—Ямар һонин юм, саашань хөөрыт даа,—гэжэ басаган уриханаар гуйна. — Хөөрыт даа, хөөрыт даа...

Хүбүүнэй бүдүүн дуун соностобо:

—Замбуулин соогуур дэгдэн, ямар нэгэн планетэдэ хүрэхын тула, хоорондын станци бариха хэрэгтэй бшуу... Тиигэжэ би һаяхана нэгэ профессорэй ном соо уншааб.

Бишье эндэ һонирхожо, гансата һэр-мэр гэн амяа досоошонь татаад, хорёоной һүүдэртэ хүдэлэнгүй зогсожо шагнаархабаб.

Мүнөө хүбүүн минии наһа үеэрээшье дуулаа, мэдээгүй юумые юрын нэгэ ушар мэтээр, яаралгүйхэнөөр хөөрэжэ һууба. Юундэшьеб даа минии атаархадаһамни хүрэшэбэ. Яахадаа би иимэ һонирхолтой юумэ мэдэдэггүй гээшэбиб? Энэ хүбүүн дээдэ һургуулитайшье байжа болоо. Теэд би хэн гээшэбиб? Хүн бүхэн нам шэнгеэр трактор жолоодоод ябажа шадаха ха юм. Харин энэ хүбүүн шэнгеэр юумэ бүхэн тухай тобшоор хөөрэжэ һураха гээшэ тиимэ амархан хэрэг бэшэл даа гэжэ һанахатайгаа гэнтэ минии досоо улам бүри уйтай, муу болошоно. Энээнһээ хойшо Сэсэгма намайе наада харангяар үзэдэг болохонь гээшэ гэжэ би бүтүүхэн досоогоо мэдэрбэб. Хүгшэн абымни хэлээшэ тудагдаба даа. «Гарай бүхэ ганса хүүтэ, сээжын бүхэ сэрэг хүүгэ. Ном үзэхэ хэрэгтэй»,—гэжэ тэрэнэй хэлэхэдэ, би тоодоггүй байгааб. Гансал багша болохо хүн ном ехээр үзэхэ ёһотой юм гэжэ юундэшьеб бодогшо һэм.

Сэсэгма һүүлэй үедэ намтай уулзахаяа болишобо. Тэрэ шэнэхэн хүхэ торгон платияа үмдөөд, мүнөөхи хүбүүнээр дахасалдаад, голой эрьедэ ошожо ном ушана, уһанда шунгана, сэсэг түүнэ. Тэдэнэй иигэжэ сэнгэжэ байхые харахадаа атаа мэеэндэ абтажа эхилбэб.

Бүри олохон хоног үнгэрһэн хойно нэгэтэ үдэшэлэн хүдэлмэриһөө бусажа ябатараа Сэсэгматай золгошобоб.

— Сайн!—гэжэ аргааханаар гүбэд гэнэб.

— Сайн. Хаанаһаабши?..

— Харанагүй аалши? Ажалһаа юм ааб даа...

— Аа,—гэжэ басаган энеэбхилбэ.— Ажамидархын тула ажал бииха юм. Энээнииешье зүбөөр ойлгожо, хүдэлмэрилжэ ябаһандашни баясанаб,—гэбэ.

Басаганай эдэ үгэнүүд гэнтэ үбшэнтэйгөөр минии зүрхэ сэдьхэл дайражархиба. Энээнһээ урагша, Сэсэгма минии хэлэһэн юумэ хадуужа абагша һэн. Харин мүнөө гайхалтай юумэнүүдые хэлэжэ байна бшуу. Тэрээндэ иимэ үгэнүүдые хэнэй ойлгуулһаниие би дары тухайлаадхибаб:

— Яагаа бараг юумэ мэдэхэ болоо хүмши?

— Буруу юумэ дуугарна аалби, —гэжэ тэрэ гайхаба,— хүнэй үнэн зүрхэнһөө хэлэжэ байхада ойлгохогүй ямар һонин хүмши. Баяртай. Яаранаб...

Би шэг шарайтаараашье, ухаан бодолоороошье бусад зонһоо үлүү байгаагүйб. Тиимэһээл энэ манай эндэ ерэһэн хүбүүндэ бүтүүхэн досоохоноо атаархажа эхилһэмни оройдоол гайхалгүй ха юм. Минии хара багаһаа хойшо дадал болоһон байдал эбдэжэ, орёо ойлгогдосогүй болгожо захалһандань би баярлаагүй, харин алишье талаараа намһаа булюу бэрхэ гэжэ мэдэрхэдээ, үһөө хяһаанда абтаха байһамни тэрэ ха юм.

Дугар Дамбаин корреспондент. Газетэдэ юумэ бэшэхээ городһоо манай эндэ арбаад хоногоор ерээ ха гэжэ мэдэхэдээ, би ори гэдэргээ унашан алдатараа хамараа сохюулшаһан хүндэл болошобоб. Гансал нэрынь дуулаад атаархамаар.

Сэсэгмагай намайе хэрэгсээхэгүйнь зүб. Тэрэ ехэ юумэ мэдэхэ, олон юумэ үзэһэн, хараһан энэ корреспондент хүбүүнтэй уулзаха, хөөрэлдэхэнь һонирхолтой зохид байгаа бэзэ гэжэ хэды һанабашье, би атаархахаяа болибогүйб. Тиигэбэшье шүдөө зуугаад лэ тэсэжэ үзэхэ гэжэ шиидэбэб.

Теэд минии һанаашаар бэшэ байшаба. Сэсэгмагай мүнөөхи хүбүүнээр гэрэй арын һүүдэртэ, ногоон дээрэ зэргэлээд бэе бэедээ нялданхай ном уншажа һуухыень һаяхан обёоржорхибоб. Эгээл эндэ минии бүхы этигэл найдабари хабарай һалхиндал туугдан орогүй гүйжэ ариһан хамхуулдал үрхирэн үгы боложо, би шүдөө зуун: «Бэшэ дуралхаа болёоб»,—гэжэ аман соогоо хоротойгоор шэбшэбэб.

Үдэшэлэн болгоод басаганай сонходонь ерээд, аргааханаар тоншожо, тэрэниие дуудабаб:

— Хадамда ошохоёо һанаагүй бэзэш даа?..

— Яахаяа асуубаш?..

— Намайе юушье мэдэнэгүй гэжэ һанана гүш? Хуу хараав...

— Харыш теэд. Хэн шамһаа нюухаяа байгааб. Хэнһээшье нюухагүйб...

Тэрэ ууртайгаар сонхоёо хаб-яб гэтэр хаажархиба. Һалаа хэрэг. һалаа.

Миниишье досоохи үрбалдашаба даа. Хүсэд харюугаа абажа шадаагүй үлэһэнээ бүүл зүүл мэдэрхэдээ, уур сухални улам ехээр ургажа, хамаг бүхы зүрхэ сэдьхэлыемни хоро үһөөгэй халуун галаар хайража, шатаажа эхилбэ.

Үглөө үглөөгүүрнь үшөө эртэ байхада, Дугар Дамбаинай һаяхан бодоод, газаа гаража гэрэй зүүн тээ зооһон модондо үлгөөтэй угаалнигта ошоод, нюур гараа угааха гэжэ байтарнь, би ехэл зүдэршэһэн шэг шарайтай, үһэ зүһэеэшье хүсэд һамнажа үрдеэгүй юумэ ойронь гүйжэ ерэбэб:

— Зай, нүхэр,—гээд шадахысаа огсомоор хандабаб. — Нюурыешни угаагаад үгэһүүб...

— Юу хэлээ гээшэбши, хүбүүн. Би хүниие заража һураагүйлби. Нүхэр гэлсэһэн хойноо бэе бэеэ хүндэлдэг бэшэ юм гү?..

— Хари, хари,— гэжэ хүндөөр үухилан хүлеэбэб:

— Ехэшэгээр лэ хүндэлхэб даа...

— Ши яагаабши?— гэжэ тэрэ юунэйшье болоһониие обёороогүй юумэдэл һанаа амарханаар хэлэбэ. — Танинагүйлби шамайе...

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи хуудаһанда)

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной ноябриин 20.

Хилын саанаһаа

Совет космонавтнууд Индидэ аяншалһаар

КАЛЬКУТТА, ноябриин 18. (ТАСС). Баруун Бенгали штадай түбэй город, Индиин томо порт, промышленна болон соёл культурын центр болоһон Калькуттада совет космонавтнууд Валентина Николаева-Терешкова, Валерий Быковский, Андриян Николаев мүнөөдэр ерээ. Аэродромһоо город орохо бүхы замдань олон түмэн хүн зон Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые хани халуунаар амаршалһан байна.

Совет космонавтнуудай Индидэ аяншалжа байһан тухай Баруун Бенгалиин хэблэл ехээр бэшэнэ. Совет айлшадые Индидэ тон хани халуунаар угтана гээд бүхы газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

ВСНП-гэй сесси

ПЕКИН, ноябриин 18. (ТАСС). Арадай түлөөлэгшэдэй хоёрдохи зарлалай Бүхэхитадай суглаанай (ВСНП) дүрбэдэхи сесси Арадай суглаанай байшан соо үсэгэлдэр нээгдээ.

Синьхуа агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, 1963 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтэ тухай, 1964 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект тухай КНР-эй Гүрэнэй Советэй премьерэй орлогшо Ли Фу-чунь Гүрэнэй Советэй зүгһөө сесси дээрэ элидхэл хээ.

ВСНП-гэй сар үргэлжын комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэлэй текст сессиин заседанида хабаадагшадай дунда тараагдаһан байна.

Ирагай хэрэгүүдтэ харин хамааралсалгүе ОАР буруушаана

КАИР, ноябриин 18. (ТАСС). ОАР-ай Культурын болон национальна хүтэлбэриин министр Мухаммед Абдель Кадер Хатем мүнөөдэр мэдүүлгэ хэхэдээ, Ирагта боложо байһан ушарнуудай хойноһоо ОАР анхаралтайгаар ажаглан хаража байдаг гээд хэлээ. Имагтал Ирагай арад өөрынгөө хуби заяае шиидхэхэ эрхэтэй гээд ОАР тооложо. Ирагай хэрэгүүдтэ харин оронуудай зүгһөө ямараршье хамааралсалгые буруушаахабди гэжэ ОАР уридшалан һануулна. Арабуудай Нэгэдэмэл Республика ирак арадые хүсэдөөр дэмжэнэ, гадаада талаһаань Ирагта ямар нэгэн аюулай тохёолдохо болоо һаань, хэрэгсээнгүй байжа шадахагүй гээд Хатем мэдүүлээ.

Аргентинэ США хоёрой хоорондохи зүрилдөөн

ПАРИЖ, ноябриин 18. (ТАСС). Артура Ильиа гэгшын правительство гадаадын оронуудай нефтиин 13 компанитай баталагдаһан хэлсээгээ болюулаа. Энэнь Аргентинэ США хоёрой хоорондохи харилсаа горитойгоор муудхаажа болохо гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Буэнос-Айресһаа дамжуулһан мэдээсэл соогоо тэмдэглэнэ.

Аргентинын правительствын зохихо декредһээ уламжалан гарзатаха болоһон арбан гурбан компаниин эрбаниинь америкынхидтэ хамаатай юм гээд корреспондент заана. Эдэ компаниинуудай гарзань түлэгдэнгүй байжа болохо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр 1958 онһоо хойшо налогоо түлөөгүй, нефтиин уурхайнуудые эзэн бусаар ашаглажа, орондо ехэ гарза хохидол тохёолдуулаа гээд корреспондент тэмдэглэнэ.

Хэлсээнүүдые болюулха тухай Аргентинын правительствада шиидхэбэри гаргуулхагүй гэжэ нефтиин компанинууд, тэрэшэлэн США-гай правительство һэдэлгэ гаргаһан байгаа гээд корреспондент онсолон тэмдэглэнэ.

Урда Африкын үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад зоргоороо аашалалдан, бүхы дэлхэй дээрэ зэбүүрхэл түрүүлнэ. Америкын жинрэй хүнүүд Нью-Йоркын портдо ерэһэн Урда Африкын судные хүрэлээ. Ашаа буулгагшад демонстрантнуудта талархаа. Тингэжэ судныһаа ашаа булгалга зогсоогдоһон байха юм. Зураг дээрэ: «Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые эсэслэн та үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадал зайсуулагдаха ёһотой!», «США болон ЮАР» гэһэн плакадуудые 6-дахи пирсын дэргэдэ табигдаһан харуулда хабаадагшад барижа ябаа.

ТАСС-ай фотохроника.

Ирагтахи байдал

ПАРИЖ, ноябриин 18. (ТАСС). Президент Ареф гэгшэдэ онсо эрхэ түлөөлэлгэ олгохо тухай, тэрэниие Ирагай армиин генеральна штабай начальнигаар томилхо тухай шэнэ «Революционно командованиин национальна совет» мүнөөдэр шиидхэбэри гаргаа гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. «Национальна советэй» шиидхэбэрээр сэрэгэй генерал губернатор Мослех дотоодын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо. Гүрэнэй аюулгүйе сахиха албанай болон полициин хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэдынгөө тушаалнуудһаа гаргуулагдаһан тухай нүгөөдэ шиидхэбэри соонь хэлэгдэнэ. Сэрэгэй командованиин захиралтын ёһоор Багдадта бүхы газетэнүүд хаагданхай. Ирагта байдаг бүхы гадаадын оронуудайхидта байрануудтаа үлэхэ тухай захиралта үгтөө.

Ирак, Сири болон ОАР-ай нэгэдэлтэй байхые уряалһан мэдээсэлые Багдадай радио мүн лэ дамжуулаа. Ирагта болоһон гүрэнэй урбалтые Каирай радио дэмжэнэ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент ОАР-һаа мэдээсээ.

ЛОНДОН, ноябриин 18. (ТАСС). Ирак өөрынгөө уялгануудые урда мэтэ дүүргэхэ, араб гүрэнүүдтэй, хамагай түрүүндэ Сиритэй, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай аха дүүгэй холбоо барисаатай байха гэжэ Багдадай радиогоор мүнөөдэр үгэ хэлэхэдээ, президент Ареф араб оронуудые найдуулаа гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ.

ПАРИЖ, ноябриин 18. (ТАСС). Арадта маршал Арефэй хандаһан хандалга Багдадай радиогоор дамжуулагдаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Араб нациин хуби бодолшо ирак арадай нэгэдэлые хамгаалха зорилгоор Ирагай армиин һүүлшын ябуулга хэгдээ. «Хоёр араб оронтой — Сири болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикатай манай харилсаа дахяад тогтоохые бидэнэр хүсэнэбди»,—гээд Ареф үргэлжэлүүлэн хэлээ. Энээн тухай Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

«Национальна гвардиин» тараагдаһан тухай тогтоходоо, «Национальна гвардиин» гэшүүдэй хуули бусын аашануудые гаргаһанһаа уламжалан, ирак арадай ерээдүйдэ түбэгтэй, тэсэшэгүй байдал орон доторнай тохёолдоо, тиимэһээ энэ организациие тарааха тухай захиралта үгтэһэн байна гээд Ареф хэлэһэн байна. Энэ асуудал тушаа сэрэгэй командованиин коммюнике соо иигэжэ заагдана. «Баас гвардиинхидай» буу зэбсэгые буляажа абаха, энэ захиралтые дүүргэлтэ болгохоһоо арсаһан хүнүүдые байра дээрэнь сүүдлэхэ гэһэн захиралта армиин подразделенинүүдтэ үгтөө.

ЛОНДОН, ноябриин 18. (ТАСС). Багдадһаа абтаһан һүүлшын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Ирагай ниислэл руу танкнууд ороо. Үүр хираалжа байха үедэ Багдадта буудалдаан эхилээ. Ирагай ниислэлтэй холбоо барисаан таһалданхай. Аэродромууд болон хилэ хаагданхай гээд Рейтер агентство дамжуулна.

КАИР, ноябриин 18. (ТАСС). Мен агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, «Армида бага зэргээр үзүүлэгдэдэг эсэргүүсэлтэнүүд тэрэ дороо дарагдана. Сэрэгүүд бүхы гол шухала пунктнуудые эзэлжэ байнхай.

Олоор хэблэн гаргагдаба

ТОКИО, ноябриин 16. (ТАСС). Советскэ Союзай ээлүүлдэг энхэ тайбанаар дэргэ оршон байха политикада, тэрэшэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй асуудалнуудта зорюулагдаһан хоёр номые «Катанаэ Сиоин» гэжэ хэблэл барлан гаргаа.

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд, КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын документнүүд, совет хэблэлһээ абтаһан статьянууд ном соо оруулагданхай.

США-гай ракетнэ сэрэгүүд һургуули хэнэ

ТОКИО, ноябриин 18. (ТАСС). «Хок» болон «Ника-Геркулес» гэжэ залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудые табиха оньһо түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан ракетнэ сэрэгүүдэй һургуули Окинава дээрэ эхилээ. Окинавын «Рюкю симпо» гэжэ газетын мэдээсэлһэнэй ёһоор, Наха городһоо хойшоо 30 километртэ байдаг Джампа хушуун дээрэхи Америкын «Болнойнт» гэжэ полигон дээрэ энэ һургуули хэгдэнэ. Недели бүхэндэ пятницаһаа воскресени хүрэтэр, ерэхэ жэлэй январиин дүүрэтэр буудалганууд хэгдэхэ гэжэ һуралсалай түсэбөөр хараалагданхай.

Сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ

АДДИС-АБЕБЭ, ноябриин 9. (ТАСС). Африкын нэгэдэлэй организациин оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй советэй онсо сесси үсэгэлдэр эндэ өөрынгөө хүдэлмэри дүүргэбэ. Мароккын болон Алжирай хоорондохи хилэ дээрэ гараһан арсалдаа тулалдааe шиидхэхын тулада арбитражна комисси байгуулха тухай резолюци үглөөнэй заседани дээрэ баталан абтаһан байха юм.

Түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, сессиин түрүүлэгшэ Сенегалай гадаадын хэрэгүүдэй министр Дуду Тиам иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Сесси хадаа «манай Алжирай болон Мароккын аха дүүнэрэй хоорондоо нягта харилсаа холбоо байгуулһанай ашаар ехэ илалтатайгаар дүүрэбэ».

Нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ

БУЭНОС-АЙРЕС, ноябриин 18. (ТАСС). Ороной национальна аша туһада хохидол ушаруулдаг харин, гол түлэб, Америкын нефтиин компанинуудтай баталһан хэлсээгээ болюулха гэжэ Артуро Ильиа гэгшын правительствын гаргаһан шиидхэбэриие Аргентинын олониитэ болон хэблэл нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ.

Аргентинын коммунис партиин Центральна Комитет республикын президентдэ бэшэг эльгээжэ, «түүхэтэ шиидхэбэри» гаргаһантайнь дашарамдуулан, тэрэниие амаршалаа, тус асуудалаар правительствые дэмжэхэ байһан тухайгаа мэдүүлээ. Тиихэтэй хамта, ороной бүхы национальна баялигые бусааха зорилготой хэмжээнүүдые абаха, ороной аша туһада харша уласхоорондын валютна фондтой баталһан хэлсээгээ болюулха, юумын үнэ сэнгэй хүндэрэлгэтэй тэмсэхэ тодорхой хэмжээнүүдые абаха, шэрүүн шанга хуулинуудые болюулха шухала гэжэ бэшэг соонь заагданхай.

«Профсоюзуудай нэгэдэлэй болон эмхитэй ябуулгын түлөө хүдэлөөн» хэблэлдэ мэдүүлгэ дамжуулжа, «правительствын түүхэтэ алхамые эдэбхитэйгээр дэмжэхысэнь» Аргентинын ажалшадые уряалаа.

Аргентинын социалис партиин нэгэ бүлэг — «Вангуардиа» гэжэ газетые тойрон эмхидэһэн бүлэг мэдүүлгэ толилжо, тэрээн соогоо иигэжэ тэмдэглээ. Правительствын энэ хэмжээн хадаа «сүлөөрэлгын имагтал эхининь болоно». Хойто Америкын империалистнуудай зүгһөө хэгдэдэг баалалтануудта Аргентинын правительство «эрид шанга сохилто» үгэхэ ёһотой гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

«Ильиагай хараа бодол империалистнуудай үршөөлһөө ороной дулдыданги байха ябадалда эсэс табина» гээд Аргентинын элитэ политическэ ажал ябуулагша Андрес Фрамини мэдүүлээ.

Социалис парти, христианско-демократическа, прогрессивно-демократическа болон бусад партинууд правительствын шиидхэбэриие дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Сириин баримталдаг хараа бодол

ЛОНДОН, ноябриин 11. (ТАСС). Багдадта гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгые Сириин «Революционно командованиин национальна совет» мүнөөдэр буруушаагаа гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ. Сири хадаа баас партиин хүтэлбэриие дэмжэнэ, Ирагтахи «араб арадта, мүн баас партиин хүтэлбэридэ ямаршье туһаламжа үзүүлхэ» гээд «Революционно командованиин национальна советэй» тусхай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Испани Франциин танкнуудые худалдажа абаха хүсэлэнтэй

Рим, ноябриин 19. (ТАСС). Франциин «АМХ-30» танкнуудые Испаниин худалдажа абаха тухай Франциин армиин түлөөлэгшэдэй болон Испаниин сэрэгэй министерствын дээдэ тушаалта хүнүүдэй хоорондо Мадридта хэлсээн болоожо байнхай гээд «Радикале» агентство мэдээсэнэ. Өөһэдыгөө хамтаржа хамгаалха тухай асуудалнууд эдэ хэлсээнүүдэй үедэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, Испаниин командовани хадаа хоёр ороной хоорондо зохихо холбоо барисаа байгуулхын тулада Франциин бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулгануудые мүнөө шэнжэлжэ байнхай гээд агентство дамжуулна.

ФЕЛЬЕТОН

ГУРУЛЕВО ТОСХОН ОШОБОЛ...

«Улаан-Үдэһөө ото ябажа, Кабанскын аймагай Гурулево тосхон хүрэжэ ерэбэб. Нарһан тужа шэмэгтэй, намжаа һайхан нютаг угтажа байба. Жара гаран үрхэтэ ажаһуугшадайнь ажал хэрэг гэхэдэ — модо хюрөөдэлгэ, хирпиисэ сохилго, мебель хэлгэ, наймаанай гэр барилга, машинын хоорбо дархалалга. Хэн юундэ гээ һаа, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Турунтайдахи комбинадта. Энэл комбинадай захилаар тэндэ хамаг ажал хэгдэнэ гээшэ ха.

Зүгөөр нимэ онсохон, багаханшье һаа, дурсагдаһан тосхон ямаршье бусад тосхонһоо дутуугүй һургуулитай, эмнэлгын газартай. Энэнь ехэл зохид. Гэбэшье клуб—гуламтадань ороходо хүхижэ гаралтай бэшэ байба. Юундэб гэбэл? Дүрбэн хана, найман хабиргаарнь зүүнэй жабар, баруунай һалхин зүндөө һэрьен орожо, дахагүй хүнэй даарама, бээлэйгүй хүнэй бэрэмэ хүйтэн байба. Унахаяа һанажа нэнгэһэн утаатай хара пеэшэнинь клуб дулаасуулхаһаа байтагай бээ арайхан гэжэ бүлеэсүүлнэ. «Амяал хараһан пеэшэн!» Үһээ-потолоогынь үмхиржэ, доошоо хотойһон... Ажалайнгаа һүүлээр амарха гэһэн арбаад гаран залуушуул амин хайранууд харагдана. Арбаад наһанай аляа, хорёод наһанай холшорто диилдэжэ суглабашье, наадажа сэнгээгүй, харин даараажа зүдэрөөд лэ ошохонь сохомтой.

— Хатаралдыт, наадыт,—гэхэдэ:

— Үгы даа. Тиимэ һонин юумэ байхагүй. Үһээгымнай харана гүт? Хатаржа наадаа һаамнай, хамхаржа унахаар, танцаваалжа наадаа һаамнай, таһаржа унахаар бэлэн байнаха юм. Хэн энэ занга доро орохо юм,—гээд хамта һуугааша нэгэниинь харааха тооной харюусаба.

— Заһабари юундэ хэгдээгүй юм?

— Турунтайн комбинадай ноёдто хэлэжэ ядаад сүхэрхэдөө, республикын ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха управлениин дарга нүхэр Таряшиновта өөртэнь хандаадшье, бэшээдшье ядаабди. Харюу бэшэг эльгээхэдээ: «хүдэлхэеэл мэдэгты, культурна барилгада һомолхо мүнгэн байхагүй гээ юм»,—гэбэ.

Энэмнай одоол ажалшадай эрилтэдэ хайхараагүй, албан хойрог харюу гээшэ бэзэ. «Ажаһуудалай» эгээл дээдын дарга Таряшиновые өөрыень адлихан тэндэ ажаһуулгаа һаа, амалха үгэлхэншье ондоо байха һааб даа. Теэд ерэдэггүйл ха даа туһагүй байна бшуу даа.

Удаань тиигээд лэ урмаа хухаржа гэлииһээр унталгадаа яаража ошоо һэм. Хойто үдэрынь болобо даа, Кабанск ошохо бологдобо даа. «Улаан-Үдэ ороһон автобус угтажа хүлеэжэ дэмы, улад зониинь дүүрэн байдаг»,—гэлсэбэ. Тиихэдэнь ондоо машина угтажа, уужам харгыда гарабаб, гансаараа бэшэ—нүхэдтэсэ гараа үргэжэ зогсобоб. Ашаанай томо машинанууд аахилалдаад лэ үнгэрнэ, «Ай даа»,—гэжэ халаглаад лэ арадам байгшад таһарна. «Голосовала һайнаар, голосовала» —гээд гоёмсог нэгэниинь шоглоно, янгяа хүйтэн жабар үлеэжэ, яһанай хуудаһаар ярьюулна.

20 минута... 40 минута... Бүхэли час үнгэрбэ. Үхибүүгээ үргэлһэн эхэнэршье үргэлжэ ходо гэмэрбэ:

— Кабанск ошохо тухайдаа бэшэжэ няагаад үлгэе. Модоной дархан мотоциклист бии юм һэн. Асаржа тэрэниие машина тогтоолгоё,—гээд аргаяа барагдан амална.

— Дэмы,—гэжэ тиихэдэнь дэгэлтэй нэгэн харюусана, шофёрнуудые ехээр хараана.

— Шофёрые хараажаш шортоо даа, ябаһан замаараа ябанал ха юм. Эндэ тогтохо маршрудтай бэшэ. Һай һанабал тогтоно аабза, хайрлабал маниие харалсана аабза. Һанаагаа ехээр бү зобогты, һайтар тэсэжэ үзэгты,—гээд томоотой нэгэниинь тобшолно.

— Эдэ машинануудай хаанашье хүрэтэр ошохыень мэдэнэгүйт. Батурино хүрэбэл, баһа «голосовалхат», Турантай хүрөөшье һаа тулгарда[...] —дам саашаа хөөрэлд[...] иигэжэ үргэлжэлнэ, дабир[...] халажа, дабхар эршэтэй [...] лоно.

— Үгы тиибэл яахаби[...] үнжэжэ эндээ хонохо гү[...] Үгы даа, үгы. Үгыһөө б[...] дээрэ, үрдижэ нэгэндэл [...] хабди,—гээд үбгэжөөл н[...] бабарна.

Кабанск тосхон ошожо, тортошье бээ үзүүлхэ, х[...] мэришэдэй салиншье а[...] паспортаашье шэнэлү[...] пенсишье абаха болоһон[...] нүүд эндэ байна. Теэд м[...] нанууд байханъ байжа, ү[...] үгы—зурагад гэлдээд лэ [...] гэрнэ.

Сэхыень одоол хэлэхэд[...] дэ жолоошод жаашье зэм[...] бэшэ, харин анхандаа яб[...] байһан автобусые болюу[...] автотранспортна контор[...] мэтэй, ехэл зэмэтэй! Ти[...] ажалшадай гомдолые ан[...] хаяа болиһондоо хоёрду[...] зэмэтэй.

Гурулево тосхоной[...] эрилтэ хангаха тушаа ре[...] ликын ажаһуудалай хэрэг[...] жые хангаха управлении[...] автотранспортна конторы[...] эгээ мүнөө юу бодожо б[...] хаб? Одоол үбэлэй хүйт[...] шангаржа эхилһэ, үнг[...] ехэ алдуу гаргаһанаа [...] түргэн мэдэржэ, ойрын [...] эрид шиидхэхы хэмжээ а[...] бэзэ!

Р. ЦЫБИК[...]

Олониитын совет

1960 оной январиин 1[...] КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй [...] нистрнүүдэй Советэй гар[...] тогтоолой ёһоор, медицинскэ [...] гаануудта олониитын үү[...] эдэбхеэр медицинскэ сове[...] эмхидхэгдээ. Эмнэлгын зү[...] нуудай ажалда туһа хүр[...] больница, поликлиникэ, хүүг[...] саад, яслинуудай ажалые ш[...] ха совет (түрүүлэгшэнь н[...] Алексеев) хүдэлмэрээ һайнаар [...] бинхай. Больницын эмшэлэг[...] тэй суг түсэбөө табидаг, эм[...] гын зургаануудай ажал хүд[...] ридэхи алдуу, дутуунуудые у[...] хадаг байна. Энэ жэлдэ 2-д[...] 4-дэхи поликлиникэнүүдэн [...] лэмэнэй 2-дохи заводой, АТ[...] предприятиин ажалые шал[...] үзөө. Хилэмэнэй завод, АТК-[...] техникын аюулгүйе сахилга [...] гаар эмхидхэгдэнэ гэжэ эл[...] лээд, тэдэ предприятинуудай [...] лаан дээрэ энэ асуудал з[...] хэлсүүлээ. Тэдэнэй ажал [...] хосороогүй.

Иигэжэ олониитын үүс[...] эмхидхэгдэһэн совет арад [...] гоо аша туһын тулада ор[...] Мүн иимэ совет туберкулезн[...] пансерэй дэргэдэ эмхидхэг[...] аад, мүртэй юумэ хэнэгүй. [...] дэй ажалай хэды шэнээн т[...] байһые тэндэхид мэдэнэ ё[...] Харин бэшэ советүүдһээ ж[...] абажа, олониитын үүсхэл д[...] гээшэмнай тон һайн хэрэг ха [...]

Советэй ажалые зүбөөр эм[...] хээд байбал, эмнэлгын эмхи[...] тэ ехэ туһа хүргэжэ шада[...] дамжаггүй.

Д. КОЛМАНО[...]

СЕЗОН НЭЭГДЭЭ

Зунай үедэ забһарлалга хэжэ, наадаяа зогсоогоод байһанаа, уларилай хүйтэржэ, уһа мүльһэнэй хүрэхэлөөр хоккей наадагшад елүүр дээрэ гаража, наадаха аргатай болобо. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ЛВРЗ-гэй «Локомотив» бүлгэмэй команда транспортын «Локомотивай» командын хоккей наадагшадтай уулзаба.

Наадანай түрүүшын хахад бэе бэедээ добтололсолгоор үнгэрөө. Тиибэшье ЛВРЗ-гэй «Локомотив» бүлгэмэйхид энэ хахадта 1:2 тоотойгоор гараһан байгаа.

Хоёрдохи хахадтань ЛВРЗ-гэйхид бүришье һаа булюугаар наадажа, транспортынхидайнгаа ворота руу үшөө дүрбэн шайба сохижо оруулаа. Харюутаа абахын тулада тэмсэһэн транспортын локомотивайхид миил нэгэ шайба сохижо, эдэ хоёр нэрэтэнэй наадан локомотив-вагон заһабаридаг заводой спортсменүүдэй илалтаар — 6:2 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Иигэжэ шайбатай хоккей наадалгын сезон нээгдэбэ.

Л. ХАЙДУРОВ.
Авторай фото.

Гэрэй эзэн эхэнэрнүүдтэ

Шэнэ шэрэм сковорода абахадаа, хэрэглэхынгээ урда тээ тэрээн соо дабһа хээд, һайнаар носожо байһан гал дээрэ шатааха хэрэгтэй. Галдаһанай удаа тээ дабһаниинь хүрибтэр үнгэтэй болоод байха. Сковородагайнгаа үшөө хүсэд хүреэдүй байхадань тэрэ дабһаарнь һайса сэбэрлэгты, һүүлээрнь ургамалай тоһо түрхеэд, духовко дээрэ табижа халаагты.

**

Ковёр, илангаяа шэнэ ковёр, пылесосоор сэбэрлэхые дурадхагдана. Тиихэдээ ковёройнгоо үнгэ талаһаань бэшэ, харин тооһыень ара талаһаань һоруулха.

**

Эдеэшэг үдхэн хартаабха дабһалһан уһан соошье шанахада тэһэрдэг. Тиимэ хартаабха шанахадаа, уһан соонь дабһалһан үгэрсын гү, али капустын шүүһэ, үгышье һаа, уксус нэгэ бага хэгты.

**

Будэй агшадаг, агшадаггүйень мэдэхын тулада тэрээнһээ бишыхан хэһэг хайшалжа абаад, тэрэнэйнгээ хэмжүүрээр картон саарһа хайшалагты. Тэрэ хяргадаһан будөө булеэн уһан соо хээжэ хахад час тухай байлгаха. Һүүлээнь хатааха. Удаань тэрэ будөө картон дээрэ табижа үзэхэдэтнай, будэй агшадаг, агшадаггүйнь мэдэгдэхэ.

Сагаан уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэлһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сэлмэг, саһа шииггүй байха. Зүүн тээһээ һулахан һалхитай, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 18—20, үдэртөө 7—9 градус хүйтэн байха.

Ноябриин 21—22-ой үдэрнүүдтэ республика дотор бүрхэгшэг, үдэһөө хойшо зарим нютагуудаар бага зэргэ саһан орохо, зүүн тээһээ һулашагаар һалхилха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 28—33, урда аймагуудаар 15—20, үдэртөө хойто аймагуудаар 10—15, урда аймагуудаар 4—9 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Шатар

Долоодохи уулзалга удаа

Буряадай АССР-ай түрүү [...] ээлхын түлөө эхилһэн мүр[...] удаадахи—долоодохи уулза[...] гэргэгдэбэ. Түгэсхэлэй мүр[...] дүтэлхэ бүри шатаршадай [...] шанга тулалдаан болоно. Мүр[...] дэ эрхимлэжэ ябаһан Сум[...] наадаһан Власов эндэ шүүба[...] очкотой болохо байгаа. Тиигэ[...] хоёрой хоорондо шанга тула[...] болобо. Хэдэн часай туршада [...] даһан эдэнэрэй наадан тэн[...] дүүрэө.

Шатаршад Мельников Галл[...] Назимов Амбаевые, Бурлаков [...] новые, Н. Бурлов Гармаевые [...] һэн байна. Давыдов—Мадаев, [...] нокентий Бурлов—Тоглоев, [...] носкутов—Ушаков гэгшэд тэ[...] Мункоев—Самарин гэгшэдэй [...] залга хойшолуулагдаа.

Хойшолуулагдаһан партин[...] наадагдахада Власов Мун[...] шүүһэн, Мадаев—Казьмин, И.[...] лов—Галданов гэгшэд тэнсэһа[...] на.

Долоодохи уулзалгын удаа [...] кин 6 очкотой. Власов, Мел[...] гэгшэд 5—5, Назимов, У[...] Черноскутов тус тустаа 4,5[...] очкотой болонхой.

А. Мал[...]

Ном юундэ уншадаг бэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

— Хүлеэжэ бү яда. Һайн танидаг болохош. Наһаараашье мартахагүйш...

Мяха маряагүйхэн тэрэ һуунагар ута хүбүүнэй урда би газарлиг бүдүүн бэетэй, хүдэр дорюун юумэ сээжэеэ хүрхылгэн, бардамаар зогсоноб. Теэд тэрээнтэй удаан заргалдажа дэмыдэ сагаа гээнгүйгөөр хэрэгээ сэхэ руунь шиидхэжэ орообоб. Бүхы хүсэеэ зангидажа ерээд, шэхэ узуур руунь шаажархихатайгаашье хамта, хии оножо, өөрынгөө хүсэндэ һэжэгдэн, газар уруу оро бодогүй орондоглошобоб. Энээндээ улам ехээр гааража, гүйн бодоод, мүнөөхиингөө энгэрһээнь аһажа, хунхан тархяараа сээжыень мүргэжэ орообоб. Теэд тэрэ хүбүүн минии хүзүүгээшье хүсэд нугалжа үрдеэгүй байтар, гэнтэ яагаадшьеб намайе бэлэхэнээр хиидэ үргэжэ абаад, ара нюрган дээгүүрээ шэдэжэрхибэ. Би юушье хүсэд ойлгожо үрдеэгүйдөө ама хамараараа хара шорой үмхэшэбэб.

Эгээл энэ үедэ, шүдхэр абаашан ошог, Доржын доржогонуур һамган хараал шэрээл табяад, хара гэрһээ харайжа гараба:

— Яаһан амитадбта? Хара үглөөгүүр юугээ буляалдажа наншалдабат. Үтэр болигты гэнэб!..

— Үгы, хайрлыт, —гэжэ Дугар Дамбаин һанаа амархан дуугаар харюусана.— Энэ нүхэр намайе хүсөө үзэлсэе гэнэл. Тиигээд барилдаабди...

Би эндэ одоолшье нэрээ хухаржа, яһаа ябтайжа һалабаб. Яалтайб! Энэ яндан эхэнэр айл аймагаар дүүрэн зарлахань гээшэ. Яаһан эшхэбтэр бэ? Гансал үһөөгөө нэхэжэ абаха хэрэгтэй. Теэд энэ корреспондент хүбүүн барилдаанай нэгэ онол шадабари шудалһан байба гээшэ. Тэрэгүйдэ хайшан гээд намайе иимэ бэлэхэнээр дээгүүрээ шэдэжэрхихэ юм. Бишье энээниие һураха ёһотойб.

Энэ үдэрһөө эхилжэ үргэһэ нойргүй шахуу ябадаг болошобоб. Үглөөгүүр эртэхэн бодоод, бэедээ хүйтэн уһа адхажа нойроо сэлмээгээд, батаганаархаһан гунжандал, гэрээ тойроод тэшэгэнэсэ гүйдэг, үреэһэн хүл дээрээ эрьелдэдэг, собхордог болошобоб. «Энэ яажа байһан амитан гээшэб? Али ухааниинь хүдэлшоо гү?» гэһэндэл, эхэмни намайгаа ехэл шэнжэлэн хараад, хүндөөр һанаа алдана.

Иигэһээр нилээд удаахан саг үнгэрбэ. Энэ үе соо би ехэшэгээр мяха маряагаа шүүрэбшье һаа, урданайхидаал адли бошхо удаан бэшэ, харин түргэн солбон болошобоб. Барилдахадаа үетэнөө хүл дээрэнь тэнсээхээ болижо, бүри хүхижэ ерэхэдээ, яаха аргагүй солбон гэгдэһэн шуран Базарыешье хаяжархидаг болобоб.

Удаань яаража Доржындо ошоходомни:

— Айлшамнай һаяхан ябаа һэн. Сэсэгма город оролсоо. Һурахаяа һанаа ёһотой даа,—гэжэ доржогонуур һамганиинь хэлэбэ.

Би юушье дуу гарангүй газаашаа гаража, ямаршье тулгагүй болошоһон хоёр хүлөө гэр тээшээ залабаб. Урдаһаамни гэнтэ шуран Базар хүндөөр уухилан гүйжэ ерэбэ:

— Ши, иихэдээ, хаагуур зайжа ябана гээшэбши? Шамайе бэдэржэ, оложо ядажа байналди. Маанартай город ошолдохо болооош. Барилдахабди,—гэбэ.

Би мүнөө яагаад республикын чемпион болоһоноо өөрөөшье хүсэд һайнаар мэдэнэгүйб. Теэдшье юунэй барилдаашан гээшэбиб. Сэхынь хэлэхэдэ эшхэбтэр ха юм.

Сэсэгма мүнөө намда ходо бэшэг бэшэжэ байдаг. Энэ минии ябадалые дуулахадаа, ехэ хүхеэ, энеэгээ һэн.

— Һонин лэ хүнши даа. Ном олые уншадаг боло. Болбосорхош,—гэжэ хэлээд, гэнтэ уралыемни дүмүүхэнээр таалажархёо һэн.

Би мүнөө сүлөөтэйл сагтаа номуудые уншажа байдаг болонхойб. Магад үри гарахашье юм аалам.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1963 оной ноябриин 20.

Редактор Ц. О. ОЧИРО[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-3[...] отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическо[...] —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсельк[...] ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и перево[...] дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00580. Зак. № 6124.